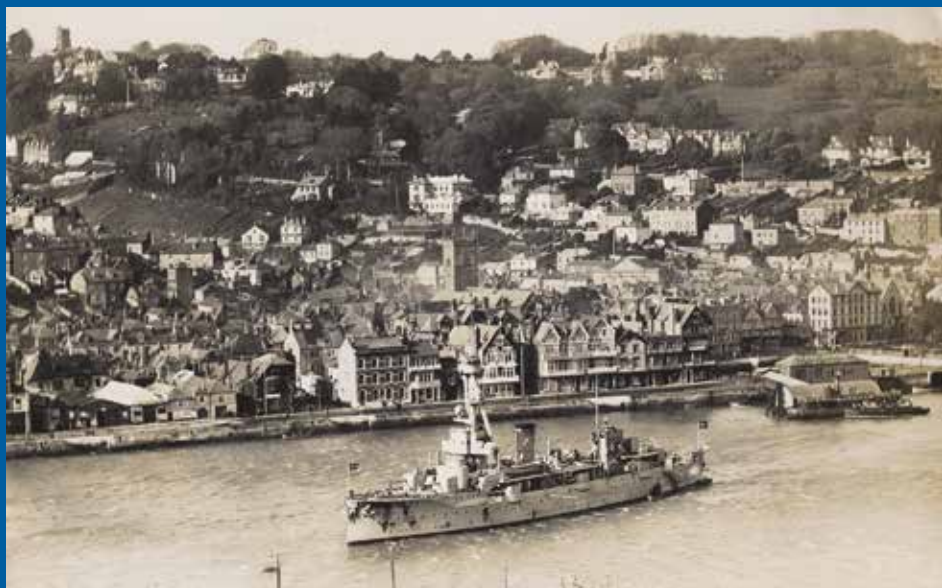

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

51. årgang

Nr. 1 - februar 2018

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

Udgivet af:

Selskabet
MARINEHISTORISK SELSKAB/
ORLOGSMUSEETS VENNER
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til Søren Nørby, E-mail:
noerby@gmail.com
eller tlf. 2068 6847

ORLOGSMUSEETS
MODELBYGGERLAUG
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til formanden Niels
Mejdal, E-mail:
formand.ombl@gmail.com eller
tlf. 3091 5092

Redaktion: Tom Wismann (ansv.h.)
Roret 89
3070 Snekkersten
Tlf. 2287 2029
e-mail: *twismann@gmail.com*

Layout: Tom Wismann

Tidsskriftet udkommer fire gange årligt.
Artikler og anmeldelser, der ønskes
optaget i tidsskriftet, sendes til
redaktionsadressen. Sidste frist for
indlevering af stof er den 10. i
månederne januar, april, juli og
oktober.

**Eftertryk er kun tilladt med tydelig
kildeangivelse.**

Tryk:
Toptryk Grafisk Aps
www.toptryk.dk
Tlf.: 7465 0101

INDHOLD

Artikler

Med NIELS JUEL på togt til
Sydamerika 1923-1924
Karl Børge Nielsen/ 3-19 og 30-44
Søren Nørby

Indholdsfortegnelse MHT
47-50 årgang, 2014-2017 20
Stikordsregister 25

Maritimhistorisk konference 45

Meddelelser fra Orlogsmusets
Modelbyggerlaug 46

www.marinehist.dk

*Forsidebillede: NIELS JUEL opankret
ved Dartmouth 28.-30. oktober 1923.
(Orlogsmuseet)*

Med NIELS JUEL på togt til Sydamerika 1923 - 1924

Karl Børge Nielsen

*Karl Børge Nielsen som værnepligtig
om bord i artilleriskibet NIELS JUEL.*

I august 2017 fik Orlogsmuseet overdraget en håndskrevet 87 sider lang dagbog tilhørende Karl Børge Nielsen (1902 - 1987). Dagbogen beskriver panserskibet NIELS JUELS togt til Sydamerika fra 21. oktober 1923 til 23. februar 1924, hvor Karl Børge var med som værnepligtig. For besætningen var togtet en meget stor oplevelse, hvilket tydeligt fremgår af dagbogen. Det følgende er en let bearbejdning af dagbogen, illustreret med billeder fra Forsvarets Biblioteks samling. Karl Børge Nielsens dagbog er siden blevet videregivet til Forsvarets Biblioteks Center. Søren Nørby.

Artilleriskibet NIELS JUEL afsejler fra København den 21. december 1923 med kurs mod Sydamerika.

Indkaldelse

Jeg blev indkaldt den 10. september 1923. Skolen varede ca. 1 måned, hvorefter fordelingen af mandskabet, ca. 750 mand, til de forskellige udkommandoer skulle foregå. Der var således mange forskellige ting at vælge imellem: Vagtmandskab på kasernen, besætning til fiskeriinspektionsfartøjerne, BESKYTTEREN til Færøerne, DIANA til Kattegat med station i Frederikshavn, samt mandskab til undervandsbådsstationen HEKLA og sidst, men mest sensationelt, NIELS JUELS togt til Sydamerika med en bemanning af 240 mand, hvoraf ca. 100 var værnepligtige.

NIELS JUELS konstruktion

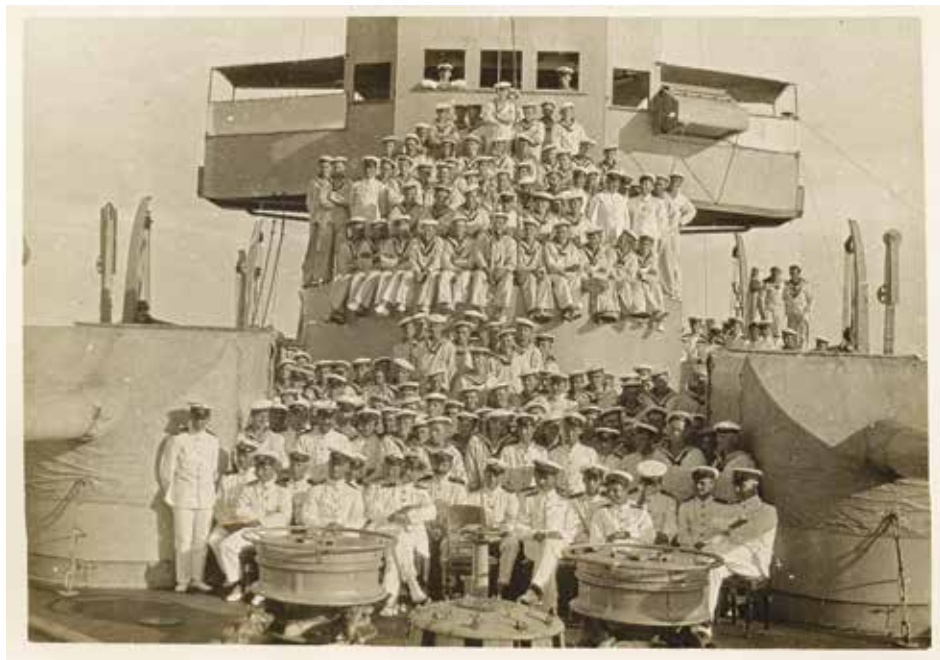
NIELS JUEL er vort nyeste slagskib (red. artilleriskib), og er bygget efter monitor-typen med vædderstævn. Det er 90 m langt og 16 m bredt, 7 m dybt, 3-ben stålmaster efter nyeste engelske system med mærs konstrueret til at lede ilden fra. NIELS JUEL var på 4.500 tons med en maskinkraft på 4.500 hk fordelt på 2 maskiner med dampydelse fra 4 kedler, 2 kulfyrede og 2 oliefyrede. Af brændstof kunne det medtage 250 tons kul og 250 tons olie og kunne med det udsejle en aktionsradius på ca. 6.000 sømil. Maksimal fart ca. 16 knob og kunne med det forbruge ca. 25 tons kul i døgn. Armeringen var 10 stk. 15 cm patronkanoner (red. separat ladning og granat), 2 stk. 57 mm luftskytskanoner

og 2 undervandstorpeludskydningsrør i siden.

Ladningen af provianten og granaterne foregik i løbet af ca. 1 uge og mens NIELS JUEL lå i tørdok. Vi lastede ca. 1000 granater, mange hundrede sække mel og ca. 10.000 kasser Tuborg og Carlsberg. Fryserummet skulle fyldes med fersk kød og ligeledes skulle vi have margarine og smør og konserver i tonsvis samt flere lastbiler fulde af vin, osv..

Formålet med togtet var at vise flaget i fremmede lande, repræsentation af Danmark og derigennem propagandere for dansk handel og industri ved at fremvise Danmarks-filmen, Grønlands-filmen og nogle af vore bedste industrifilm og sidst og ikke mindst at bringe hilsen fra Danmark ud til alle danske, vi kunne komme i berøring med i det fremmede.

Afsejlingen var berammet til søndag den 21. oktober. Vi havde nu boet om bord på NIELS JUEL i ca. 1 uge og begyndte at finde os hjemme så godt det lod sig gøre. NIELS JUEL var nu lagt ud på Langelinie Reden og tog sig flot ud, som den lå der nymalet og pudset overalt. Den 20. om formiddagen havde vi afskedsgudstjeneste ombord. Efter at admiral Konow havde været og inspiceret, kom provst Fænger og afholdt gudstjenesten, der indledtes med at orkesteret spillede *Vor Gud han er så fast en Borg*. Provsten holdt så en meget smuk tale og der afsluttedes med at vi i sang: *Befal du dine veje*.

NIELS JUELS besætning fotograferet i de hvide uniformer, som de bar på togtet til Sydamerika 1923-1924.

Kl. 2, endelig, aflagde kongen besøg ombord ledsaget af hele sin officersstab under kongesalutten de 27 skud fra NIELS JUELS kanoner og batteriet Sixtus. Mens kongen går op af falde- rebstrappen bliver *Kong Kristian* spillet og kongeflaget glider til tops på NIELS JUEL under en fornyet salut, der runger ind over havnen og indhyller skibet i en blå kruttdamp. Efter at have talt en del med officererne holdt kongen en ganske kort men fyndig tale og sagde omtrent sådan: *Når NIELS JUEL nu bliver sendt ud på dette togt, er det Danmark det repræsenterer og mange*

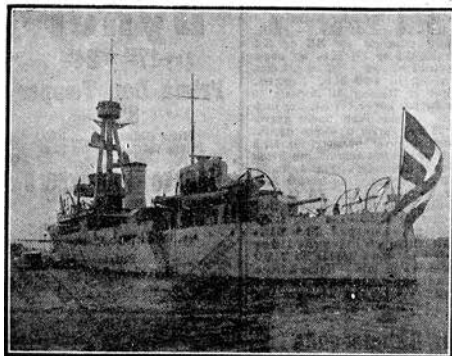
danske derude i de fjerne lande vil med længsel imødesee den dag, da det danske orlogsskib stævner ind mod deres havn. Jeg ønsker Dem alle et godt og fornøjeligt togt. Lykkelig rejse og på godt og glædeligt gensyn. Lev vel.

Kongen tog så afsked med os alle ved at gå langs rækkerne og hilse farvel i flæng. Han gik så fra borde igen og atter smældede de 27 kanonskud med skarpe glimt og en følgende tåge ud i den sagtmodige efterårsdag.

Afgang

Så oprandt da den 21. oktober. Allere-

Niels Juel.

Nu letter du fra Bojen.
Nu damper du af Havnen.
Nu vælder Skorstensrøgen
hen over Agterstavnen.

I Dampsireners Tuden
og Smæld fra Dækskanoner
glider Panserskuden
mod Tropolandets Zoner

Se! Dannebrog bølgør over Søheltens Navn,
der er prentet i Guld om Orlogsskibets Stavn.

Otto Lagoni.

de fra morgenstunden af var der sort af mennesker inde på Langelinie. Vi skulle ellers først afsejle kl. 11. Letningen eller afsejlingen citerer Marinekaptajn O. Lagoni i tre småvers i B. Tidende (red. som ses ovenfor).

Efter at være lettet står vi sundet ud, runder Helsingør og Gilbjergbrinken og er ude i Kattegat med kurs mod Skagen, som vi runder efter mørkets frembrud. Vi kommer ud i Nordsøen, som just ikke viser sig fra den behagelige side, hvilket har til følge, at en stor del af os må ofre vor middags- eller aftensmad, alt efter om vi har fået noget eller ej at ofre af. Nå, alting får som

regel en ende, søsygen også heldigvis. Efter nogle dages hårdt vejr når vi ind i Kanalen og ved ca. kl. 11-tiden den 26. oktober anløber vi byen Dartmouth, en lille by på størrelse med Svendborg, der ligger terrasseformet op af et bjerg. Efter 2-3 dages besigtigelse afsejler vi den 29. oktober med Cadiz som mål, en rejse på 1025 sømil og ca. 5 døgn i søen.

Nu skulle vi tro, at mange og lange dage i søen ville virke ensformige og kedelige, men det var nu slet ikke tilfældet. Om morgenen efter kaffe havde vi rengøring overalt over og under dæk. Siden havde vi fritstående øvelser efter Niels Bukhs system, march, løb og senere havde vi artilleriøvelser, geværsersits, hurtigladning og kanonbetjening for at hver mand kunne få den fornødne færdighed. Efter midt dagen med påfølgende hvil til kl. 2 får vi atter en omgang gymnastik. Derefter holdes enten foredrag af lægen om sundhedslæren eller en af officererne om marinens personel eller materiel eller lande, byer og folk, vi kommer til, eller også kan der være kanon- eller torpedoeftersyn, indtil der kl. 4.45 bliver blæst hornsignal til udskjning, altså fri for den dag. Hermed er dagens arbejde endt og vi klumper os sammen i småklynger i den lune aften samtale om dagens begivenheder eller om alt det nye, vi venter at få at se, alt imens vort hornorkester giver koncert på midterdækket. En gang imellem hø-

rer vi bådsmandspibens triller, der forkynder vagtmandskabet skifter. Dem, der så skal på vagt, rejser sig så med et suk og stiller til mønstring for at blive fordelt på deres poster omkring i skibet, for hver for sig at virke som en lille del af det store maskineri, der hedder et moderne krigsskib i søen. Rorgænger, udkig, ordonnanser, skildvagter, redningsflådemandskab, signalgaster, lanternevagter, telefonpassere. Det skal bemærkes, at vi havde tre radiostationer og godt firs telefoner om bord, for så ikke at tale om den store maskinbesætning, der går sin egen dunkle gang dernede i dybet og sørger for, at de over 4000 hk fodres af og trækker til døgnet igennem.

Vi kommer nu længere og længere sydpå. Den berygtede Biscaye-bugt viser sig fra sin venlige side. Vi ruller en del, men der er ellers kun ringe sø. Rulningen skyldes Atlanterhavets rolige og sindrige åndedrag. De store dønninger, der som mægtige blå rullende fjelde skjuler forbipasserende skibe for os, undtagen det allerøverste af mastetoppen, for straks derefter at vise os dem højt oppe som på en præsen-bakke med forstævn og skrue stikkende lige ud i luften et øjeblik, mens vi nu er sunket dybt ned i en bølgedal.

En eftermiddag ser vi to hvaler, der under højlydt snøften sender deres karakteristiske springvand. De følges

Togtet til Sydamerika.

pænt ad som mand og kone kan gøre det. Vandet bliver mere og mere dyblåt, omtrent som i en vaskebalje med blånelse i. Luften bliver mildere og mildere.

En dag, det var omkring 1. november, blev skibet omringet af en umådelig flok delfiner, også kaldet springere. De kommer styrtende fra alle sider så langt øjet rækker og søger ind mod skibet. Det er åbenbart her, det foregår som markedsøgleren siger. Med hurtige og elegante bevægelser leger de for og agter under og omkring skibet og gør fuldstændig NIELS JUELS 16 knobs fart til skamme. Efter sigende fra amerikanske søofficerer, der har været i Kø-

benhavn på besøg, skal delfiner have fulgt amerikanske destroyere over Atlanten med ca. 40 knobs fart (75 km) og hvem ved, om delfinerne har kørt med fuld kraft. Delfiner er en hvalart, der ånder ved lunger og skal som sådan oven for vandet for at trække frisk luft. Der diskuteres om, hvordan den ligger og sover. En mener, at den må ligge i vandskorpe og lure. Det må være trættende sagde en anden om at vi altid skulle stå med hovedet i en spand vand, når vi skulle sove.

Om aftenen efter en pragtfuld solnedgang med lilla som den altbeherskende farve begynder den milde nat, lunt vejr og stille vand.

Jeg er så heldig og har vagt og ser de første spanske fyr Cap Torinana og Cap Finisterre og hvad de nu hedder. Morilden lyser omkring skibet, springerne har endnu ikke lagt sig til at lure i vandskorpen, som før omtalt, men markerer lysende ildstriber efter sig i vandet. Stjernerne myldrer frem som her en klar frostnat og Karlsvognen er lige ved at kæntre.

Et mægtigt rødt skær ses inde over land. Det viser sig at være en kæmpemæssig skovbrand, pragtfuldt at se, da månen kom og lagde sit trylleskær over hele sceneriet. Nå, jeg bliver afløst på vagten og går til køjs.

Cadiz

Den 4. om formiddagen kom vi til vort næste stoppested, den ejendommelige

gamle andalusiske by Cadiz, Sydspaniens eneste store by mod Atlanterhavet, hvorfor dens havn har så stor en betydning som udførselshavn for de rige langs Guadalquivir.

Under salut fra fortet Les Tastian gled vi ind i havnen, mens en stor menneskemængde stod på kajen og modtog os.

Spanierne var meget elskværdige over for os, skønt det har været dem en åbenbar skuffelse, at vi ikke medførte nogle af de isbjørne, de var fast overbeviste om spadserede rundt på gader og veje her i Danmark. Det var Nordisk Films varemærke, der havde banket dem denne gamle overtro så stærkt ind i hovedet.

Den første dag var vi rigtig omkring i byen og natten igennem hørte vi jo nok, at det var ikke alle, der havde klarret den spanske Oporto og sherry lige godt.

Næste aften havde vi reception for byens honoratiores ombord. Byens højtstående embedsmænd med damer og officerer fra land og flåde, ligeledes med damer og alt hvad de kunne stille med af døtre. Sønnerne havde vi jo ikke brug for. Gæsterne mødte kl. 10 og efter at kaffen var indtaget på agterdækket med et passende antal likører og cocktails til, sidstnævnte delikateser var dog ikke til vi menige. Dansen begyndte kl. 12 og varede ved til ca. kl. 4 med en enkelt afbrydelse i mellemtiden af en gang is med madeira eller sherry og vindruer og mandariner

Gymnastik på sidedækket. (Forsvarets Bibliotek)

så meget som de lystede. Stemningen blev efterhånden temmelig høj og de små senioritaer ganske ligetil. Skønt vi ikke forstå et muk af hvad de pludrede op om til os, følte vi os dog hensat i en herlig berusende stemning og bag spanske vifter hviskedes internationale ord, hvis betydning er ens på alverdens sprog, til dans, til fest, i måneskin. I den dæmrende morgenstund, hvor dagslyset begyndte at afløse de tusindtal af lys fra NIELS JUELS festillumination. Nu var der jo adskillige, der nok kunne tænke sig at følge den lille sort-hårede, mørkøjede spanske pige lidt på vej, der havde udøst sin varme på os i de sidste par timer, de var ombord, og så tillidsfuldt have fulgt os til de små smutkroge, vi vidste ombord, bort fra

deres ellers så påpasselige mødre. Nå, men hjemfølgning i god dansk forstand var altså ganske udelukket her. For det første havde de deres respektive forældre med og for det andet måtte vi ikke forlade skibet på det tidspunkt. Vi måtte nøjes med et afskedsvink fra gaden og en og anden en adresse, som vi kunne have som et kært minde om et lille natligt eventyr, men dog aldrig gøre brug af, da vi ikke kunne skrive et ord, som de forstod. Og hermed sagde vi så farvel til Spanien næste dag, med deres for os så charmerende kvinder.

Madeira

Vi satte nu kursen mod Madeira, hvortil vi nåede efter 3 døgns sejlads. Det evige forårsø eller Atlanterhavets per-

le, som det også bliver kaldt. Det var den 11. november om morgenen, at vi gled ind på Funchals Red efter at have passeret de ubeboede klippeøer Porta Santa og Deserto Grande. Det var smukt varmt vejr og vor salut for Portugals flag drønedes ind mellem bjergene. Vi ankrede på Reden og blev straks omringet af fartøjer bugnende fulde af sydfrugter, alle slags kurvemagerarbejder og smådreng, der ustandselig prajede deres *Deva deva for sixpence*. Nå, officererne, der er noget mere velbeslået end vi andre, kaster nogle enkle og straks forsvinder 2-3 drenge efter en enkelt mønt. En af dem kommer op med mønten siddende mellem 2 tæer, åbenbart i det forfængelige håb, at man skulle tro, at han havde grebet den med foden. De bedrageriske tricks at sætte mønten mellem tærne er naturligvis udført under vandet. Der er ellers nok at få for sådan en sixpence, en kurv friske figer, 20-25 bananer, et koralhalsbånd eller postkort i sådanne farver, at de burde have samme undertitel som Goethes *Aus meinem Leben Dichtung und Wahrheit*, mest Dichtung.

Ud på eftermiddagen gik vi i land for at se på byen, der fra reden ser pragtfuld ud, og vi blev heller ikke skuffede. Her var store brede boulevarder med palmeallee. De offentlige bygninger er store og velholdte og der er flotte butikker. En rigtig turistby, som utvivlsomt skovler guld ind fra de rige valutastærke amerikanere. Der var netop

en mægtig Liner, der stoppede op her for nogle få timer, og omtrent samtidig er der kommet en anden stor Liner fra Sydamerika. Passagerene myldrede i land fra begge skibe for at få så meget at som muligt på de kun godt 6 timer opholdet varer her. De køber en masse ind her, navnlig af de kendte broderisager og små fade eller ankre med den ægte madeira. De synes nu, at alt var billigt, noget andet var det med os med den elendige danske valutakurs og vor i forvejen yderst beskedne gage.

Byens gader er brolagt med små runde rullesten, som hentes ved kysten. Befordringsmidlerne er derfor enten slæder eller også biler. Vi må prøve så meget, som vor penge kan slå til, hyrer en slæde op ad bjerget, hvorpå hovedstaden Funchal er bygget, og kommer op til et stort pragtfuldt hotel, der ejes af en englænder, Monte Palace hotel. På vejen passeredes en kirke, hvor Kejser Karl ligger begravet, og hvorfra der var en herlig udsigt over reden og havet.

Byen lå langt neden under os og skinnede i solen med sine mange farver. Niels Juel tog sig også godt ud heroppe fra med sine hvide solsejl og det store smukke dannebrog vajende agter. Heldigvis lå der ingen fremmede slagskib, der på det tidspunkt, da vi så næppe ville have været så begejstrede. Der havde lige været en engelsk dreadnought og den franske krydser JEANNE D'ARC.

Nå, det var ved at blive aften og solen begynder at synke. I en lille have ved

siden af os synger en ung portugisisk pige en af sit hjemlands vemodige sange. Det begyndte at blive køligt, og vi hyrede en bil og kørte til havnen uden at have motoren i gang.

Næste dag var vi indbudt af den danske konsul til at bese de store vinplantager og ditto vinlagre, som vi naturligvis skulle sætte smag på, lidt for meget for fleres vedkommende. Den danske konsul, som forresten slet ikke var dansk født, var den herhjemme af navn så bekendte Hr. Cossart, altså chefen for det stor vinfirma Cossart Gordon & Co, som pryder etiketterne på Madeira-flaskerne herhjemme. De fleste af officererne købte enten en tønne eller et anker vin med hjem.

Der er adskillige danske på Madeira. De blev alle inviteret ombord på Niels Juel til frokost. De gør så gengæld igen ved at invitere os til en aften i land. En fornøjelig og stemningsfuld fest, et stort maderiansk orkester af mandoliner og banjos spillede for os i den lune mørke nat og med alle døre åbne ud til en have med palmer og orangetræer. Det er fornøjeligt at træffe landsmænd så langt herhjemmefra, man bliver hurtigt gode venner med dem og alle tanker beherskes af den samme følelse, at vi er landsmænd og vi elsker det gamle land derhjemme.

Tirsdag den 13. november aflagde den civile guvernør og militærguvernøren af Madeira besøg om bord og om aftenen var der middag om bord for alle

de danske og sluttede med bal, hvortil byens honoratiores var indbudte med damer, ligesom i Spanien. Først fremvistes filmen om Kongens Rejse til Færøerne, Island og Grønland og siden dansedes der til kl. 1. Jeg var desværre ikke med, men havde vagt.

Vi letter anker om natten kl. 1 den 15. november og står sydover med de Cap Verdiske øer som mål, og dermed farvel til Europa, som tjenestedrengen sagde, da han første gang i sit liv forlod sin fødeby Nykøbing Mors for at rejse til Ålborg. Næste middag kan vi endnu se det skønne Madeira agter, så forsvinder øen i havet.

Det var stille og varmt. Vi var alle i hvidt tøj. Næste dag får vi et glimt af De Canariske øer. Det var en høj klippeø, der hed Palma. Så fik vi ØNØ passaten, en varm og tør vind, der kommer inde fra Afrikas vidtstrakte ørkner og næste dags aften passerer vi Krebsens vendekreds. Nu begyndte fryserummet at gøre strejke. Det vil nord på. Kølevandet er for varmt, og fryseren nægtede kategorisk at få kuldegrader. Isafkølede drikkevarer blev kun noget, vi drømte om når vi kom til land igen.

Sydover

Om morgenen den 20. november bliver vi purret ud ved 6-tiden med den besked, at vi skal i havn om en time.

Vi stævner ind mod Porto Grande på øen Sct. Vincent, en af Kap Verderne.

Når der var en ledig stund, så var det godt at få blæst hornet igennem. Så var musikkerne klar til, at divertere gæsterne, når NIELS JUEL nåede frem til Sydamerika.
(Forsvarsgalleriet)

Vi sejler tæt forbi en lille men høj klippeø, Passaro med et lille fyrtårn, hvor en vinkende negerpige var første velkomsthilsen. Vi glider ind i havnen, en lille bugt omgivet af forrevne nøgne klipper og en lille tropeby Mindello i baggrunden. Præcis kl. 8 om morgenen afgiver vi vor salut, der øjeblikkelig besvares fra et fort, der nærmest lignede et forfaldent sommerhus.

Vi er alle i hvidt fra top til tå, enhver anden påklædning er uudholdelig i denne varme. Om eftermiddagen går vi i land. Det er som et eventyr at færdes her på denne solbagte ø, der i modsætning til Madeira er ganske uberørt af turistlivet. Her er tropernes stærke farver, forrevne klipper og veritabel ørken et lille stykke uden for byen; ikke et træ er der at se. Befolkningen er negere og alle trin af blandinger af disse med alverdens søfolk. De er klædt i laser eller slet ingenting. Der findes kun ca. 20 hvide mennesker.

Vi går op på frugttorvet - alle sælgerne og inderne råber og skriger i munden på hinanden og søger at underbyde hinanden og tiltrække sig opmærksomheden ved alle slags mærkelige fagter. Her falbydes de mærkeligste varer fra de herligste bananer og appelsiner til ildelugtende kød og halvrådden fisk oversået med fluer, som ingen gav sig ulejlighed med at jage væk.

Alle negere tigger og er i øvrigt klar til at sælge alt, lige fra konkylier, koral-ler og muslingehalsbånd til deres egne børn, til vist nok særlig billig pris. Vi går ud ad landevejen fulgt af en flok tiggende nøgne børn og kommer forbi den stedlige kirkegård, der over indgangen bærer et dødningehoved og to korslagte lårknogler - den eneste prydelse, vi absolut ikke ville anvende over en kirkegårdsplads herhjemme.

Vi kommer til en lille farm eller hvad det nu hedder hernede og glædeligt overrasket over at se en dejlig skygge-

fuld palmealle føre op til den. Her må altså være vand, for som bekendt skal palmer jo helst stå med foden i vand og toppen i ild. Rundt omkring på markerne er der store vandbeholdere, hvori vandet pumpes op af vindmotorer. Negerne arbejder på marken med underlige gamle redskaber og 4 sorte kvinder henter vand i store lerkrukker, som de uden støtte bærer på hovedet, 2 af dem var ganske unge og - bortset fra ansigterne, der ser ud som negere gør flest - er de nærmest smukke og spændstige ranke skikkelser og har smidige bevægelser. Legemet tilhylles hverken helt eller halvt af de få laser, der udgør dragten. De smiler med hele hovedet, vinker og nejrer. De to gamle ryger shagpipe og piller næse. Vi går et lille smut ud i ørkenen, så har vi set det med, under et lille hvil stopper en af negerungerne for os og synger en niggervise. Til belønning får han en sixpence og styrter så ind mod byen under høje glædeshyl og forventer nu sikkert, at han kan købe hele øen. En anden af ungerne viser os hen på byens fornemste hotel. Det ligger på første sal i et net hus og man kommer op af den faldefærdige, men renskurede, trappe. 3 negerpiger byder os velkommen med brede grin og nejende dybt. Vi splejser til en flaske vin, som var temmelig sur, men det hjælper, at vi får nogle søde appelsiner til, duftende mandariner og røde bananer at spise til. Endelig går vi en rundtur i byen, køber en del af den

slags ting, som er ganske morsomme i øjeblikket, men bagefter ikke ved, hvad vi skal stille op med. Går så om bord godt trætte af at traske rundt i den hede.

Om aftenen går vi en tur i byen igen og slutter af på hotellet, vi besøgte om eftermiddagen, sikkert det eneste forlystelsessted i Porto Grande. Her var nu dans og optræden af temmelig sparsommeligt påklædte negerpiger. Nå, der var forresten ikke særlig forskel i påklædning på de optrædende og de kvindelige baldeltagere, da den luftige påklædning kun for de flestes vedkommende bestod af et skørt, der dækkede tildels fra bæltstedet til et godt stykke over knæene. Musikkeret af et ægte negerjazzband på 6-8 stykker, der lavede et øredøvende spektakel i lighed med som vi kunne tænke 1-2-3 dusin blikkasseroller kastet ned af en trappe på én gang. Vi forsøger nu et par danse med de i dyb negligé klædte negerpiger, der forresten bevægede sig ganske yndefuldt og elastisk og aldeles ikke lod så uvenlige over for de danske marinesoldater, men jeg vil just ikke påstå, at de duftede af Famari eller 4711. Deres standard kosmetik har vist snarere været at henregne til tran eller maskinolie eller sådan noget lignende. Næste dag er vi atter i land og besøgt blandt andet byens fængsel, hvor det forresten så ud til at gå ganske livligt til. Alle tilfangetagne mænd og kvinder gik løse mellem hinanden inden for en

stor mur. De så meget fornøjet ud og adskillige af dem spillede og sang. Vi så et stort flot, herligt beliggende sanatorium, påbegyndt inden krigen, men aldrig fuldendt, formentlig på grund af de skiftende regeringer og meninger hjemme i Portugal.

Samme dags aften kom en stor italiensk passagerdamper eller liner, som man siger i den store verden. Den var på 20.000 tons, hedder PRINCIPESSA MAFALDA og er på vej fra Genova til Rio. Kaptajnen var straks så venlig at invitere os om bord og se skibet. Det var pragtfuldt med sin vinterhave, luksuslejligheder, store smukke saloner og last not least en mængde smukke Liner-piger. Kaptajnen bød på en omgang vin og vi fik lov til at danse med om aftenen til et glimrende jazz-band. Kl. 4 om morgenen tog vi afsked med vor vært, kaptajnen på den store ocean-damper efter nogle herlige timers dans i de luksuriøse omgivelser.

Om formiddagen den 22. nov. kl. 10 afgik vi fra Porto Grande, stod tæt forbi lineren med vort orkester spillende på dækket og vinkede og vinkede til vore venner fra den svundne nat. Så drejer vi om en pynt og glider ud på Atlanterhavet til Rio - en af vore brændende længsler attrå, luksusstaden med bourgeoisiet og eventyr-glansen om sig. PRINCIPESSA MAFALDA letter en time senere end vi og vinder, takket være sin store fart, hurtigt ind på

os. Vi ser den langt agterude i det dejlige stille vejr, den løber ganske tæt forbi os, og idet den kipper med flaget, runger hurraråbene eller hvad det nu er italienerne råber, fra de tusinder af passagerer. Og pludselig stemmer det store italienske 20 mands orkester i med *Kong Kristian* oppe fra linerens kommandobro. Det lød ualmindelig stemningsfuldt så langt borte fra hjemmet ud på det store verdenshav som en ærbødighed og honnør for det danske flag og Danmark.

Vi bliver da vist mindst fotograferet et par hundrede gange. Vi vinker i det uendelige. Damerne er kommet op på kommandobroen i så stort antal som overhovedet er plads til og hele skibssiden er et broget vinkende menneskemylder, der ser pragtfuldt ud med de stærke farver i den strålende sol.

Mens den danske nationalsang blev spillet, gik kæmpedamperen kun for halv kraft, men da de sidste toner af *Kong Kristian* dør hen, går den atter for fuld kraft fremad og glider hurtigt fra os, men vi havde forinden sendt et radiotelegram med tak for i går og modtog kort efter et igen, holdt i så ærbødige vendinger, at de los os forstå, at fornøjelsen udpræget havde været på deres side. Nå, den gled nu hurtigt fra os og vi sagde så ved os selv farvel og på gensyn du stolte skib, som bringer rygten foran os til Rio.

Vi sejler videre sydpå mod Ækvator. Det bliver varmere og varmere og måt

Fotos taget om læ er der ikke mange af, så selv om dette ikke teknisk er helt i top så skal det med. Inventaret kunne have været fra fre-gatten JYLLAND. (Forsvarsgalleriet)

te nu helst ikke blive værre, men det gør det.

Flyvefiskene sværmer om skibet, enkelte af dem forvilder sig op på dækket, hvor de samler stort opløb og ender med at blive sat i spiritus til en eller anden afholdt skole derhjemme.

Om aftenen ser vi bonnitter, disse mærkelige, lysende fisk, der i den mørke nat skinner så voldsomt, at man straks tror, det er en lanterne, indtil alt brat igen bliver bælgmørkt. Og NIELS JUEL damper videre - ud i mørket.

Det er den mildeste november vi har haft i mange år, er der en, der udbryder, og det var virkelig også sandhed, for her var virkelig også mildt, hvis det var ordet for det. Hele livet om bord og dagens inddeling var mærket af varmen. Vi har nu øvelser i de forholdsvis kølige morgentimer og om eftermiddagen, mens vi hviler i de varmeste timer midt på dagen.

Ismaskinen har jo gjort strejke på grund af, at det udenbords vand holdt en temperatur på 28 grader, og såvel spise- som drikkevarer har forandret både smag og udseende. Man prøver på at drikke en bajer på 28 grader. Idet flasken åbnes står et stort springvand op af den og den lille halvdel, der bliver tilbage, smager nærmest sådan, at man er godt tilfreds med, at det andet røg i luften.

Vil man tage koldt styrtebad, har det samme temperatur som varmt bad derhjemme. Solen bager og bager, ikke en luftning er der her i dette stillebælte og alt skibets jern er brændende varmt.

Men vi måtte ikke klage - vi, der har vor gerning på dækket. De, der arbejder nede i dybet, på fyrplads, i maskinen, og kokke og bagere - de kan fortælle, hvad varme er. Men de arbejdede i ca. 50 gr. varme med godt humør og smilende sveddryppende ansigter.

Et oplivende moment er de hyppige friskende regnskyl om aftenen. Når byger ses, er der livlig virksomhed på dækket. Baljer stilles frem for at opsamle det kostbare ferske vand, der slækkes på solsejlet, for at vandbeholdere og enkelte klæder sig af for at få ferskvands-styrtebad. Regnen bringer friskhed og det er ikke små mængder vand, der opsamles på den måde, blødt og rent, udmærket til vask.

Det var søndag om bord den 28. november midt i Atlanterhavet. Parade og gudstjeneste om formiddagen har måttet aflyses på grund af heftig troperegnskyl. Nu går to trommeslagere rundt i skibet og slår en hvirvel på trommerne og råber ud: stor biografforestilling på dækket i aften kl. 8, der spilles *Præriens Røvere* - alle er velkommen. Nå, vi nyder røvernes bedrifter og for de flestes vedkommende nogle cigaretter og cigarer, mens vi morer os over de kendte filmhelte i den lune tropenat. Radiotelegraphen knitrer dernede i radiostationen og vi får en hilsen og ønsket om en glædelig jul fra et af De Forenede Dampskibsselskabers motorskibe OREGON, der opgiver sin midt-dagsplads og viser sig at være tæt ved os på vej hjem. Vi gengælder naturligvis på det hjerteligste for ønskerne og i løbet af natten passerer vi hinanden. Det er en underlig følelse, at vi fra to danske skibe, der passerer hinanden ganske tæt her midt i Atlanterhavet,

udveksler vore hilsner på dansk: glædelig jul, god rejse. Tak i lige måde og hils fra os derhjemme.

Liniedåb

Mandag eftermiddag just da øvelserne er forbi, kommer 2 mærkelige fantastiske skikkelser op af en brusende blå bølge forude og entrer om bord op på bakken. Det er hans majestæt kong Neptuns sendebud, ledsaget af en hornblæser, der melder deres ankomst med skingrende hornsignaler. Vi stimler sammen. Forventningen er spændt til det yderste. Sendebuddet er i skipperdragt og ser pragtfuld ud med sit lange skæg, søstøvler og sydvest. Han har en lang kikkert under armen og medfører Majestæstens journal over dem, der har passeret Linien. Nogle bemærker, at den ligner påfaldende International Signalbog, som vi har om bord, men sådan noget barnagtigt sludder skal vi jo ikke tro på. Sendebuddet forlanger at få chefen i tale og spørger denne om skibets navn, hjemsted, størrelse og rederi. Han spørger, om skibet har haft en god rejse og forlanger at få sundhedspasset at se. Endvidere melder han fra Hans Majestæt Kong Neptun, at det ikke vil blive skibet tillad at passere Linien, før alle udøbte er døbt. Majestæten ønsker selv at overvære dåben i egen høje person og vil komme ombord næste dag kl. 2.30 eftermiddag, hvorfor sendebuddet afleverer hans kongeflag, blot med en hvid trefork. Inden sendebuddet sagde

Kong Neptun og Dronning Amfitrite med følge på dækket af NIELS JUEL. (Forsvarets Bibliotek)

farvel, bød chefen ham en drik, hvilket han på grund af skægget, lavet af kabelgarn, havde utrolig mas med at få ned. Han var jo ikke vant til at gå med skæg til daglig.

Den 27. november, da vi skal passere Linien, kommer vi om formiddagen forbi *St. Pauls* klipperne. En lille klippegruppe midt i det store mægtige hav, overfyldt af pingviner og andre søfugle. Her var det, at den tyske krydser KARLSRUHE havde operationsbase med sine depoter af olie og proviant under verdenskrigen. Desværre var der så megen sø, at en landgang måtte opgives.

I anledning af Liniepassagen hejser vi det stor smukke orlogsflag, som Marineforeningen har skænket os. Vi klæder alle om rent hvidt tøj og stiller op

til parade. Præcis kl. 12.30 observerer den vagthavende officer Kong Neptun komme op af havet forude med sit pragtfulde følge. Nu blev der røre. Der bliver pebet faldereb. Skansevagten præsenterer gevær og musikken spiller Kong Neptuns honnørmarch. Det var nu den tidligere så populære Maggeduddi.

Idet majestætens kongeflag hejstes, af-fyredes Hans Majestæt Kong Neptuns kongesalut: 16 skud + 2 klikken.

Følget var i pragtfulde kostumer, der både hvad snit, luftighed og farver angik, var fuldt på højde med hvad der leveredes i Paris, og alt tilvirket i Niels Juels system. Følget bestod af Dronning Amfitrite (ganske dejlig søgrøn kjole, røde negle på tærne, [ulæse-

ligt] samt hørhår). Derudover var der 1 astronom, 2 barberer, 1 præst, 1 læge, 2 indsæbere, 4 ”politiere” og 2 kontrollører. Alt i alt en pragtfuld skare, der omgikkes Kongen med stor ærbødighed og lystrede hans mindste vink.

Da salutten var afgivet, holdt Majestæten følgende tale til chefen, som han kendte fra tidligere tid, da chefen tjente i den siamesiske flåde:

”Velkommen igen til vort riges midte du gæve sømand, Tordenskjolds landsmand. Det fryder os såvel som vor Dronning at hilse på kommandøren igen. År ere runden og mænd ere døde, siden vi sås i det fjerne Øst. Men hofilosoffen har lært os de ord: sent at mødes er bedre end aldrig. Vi ved, du har ikke svigtet vort rige, du har stedse befaret det salte vand. De havfruer små, vor kære døtre, har fortalt os, de traf dig ret hyppigt herude. Du førte med snilde det hvide skib, hvorpå vor kollega, den danske drot, evig og altid færdes på havet. Bring vore hilsner til Kongen i Nord, sig ham, det fryder os ind i vort hjerte, at han elsker vort skønne rige. Kun ville det glæde os gamle mand, hvis een gang din Konge gæstede os, kom her til centrum i Kongeriget, da ville vi selv ham rense og døbe og føre ham ind til Sydverdens glæder. Nu vil vor dronning og vi os sætte, se på dåben og Liniepassagen. Vor kontrollør vil [ulæseligt] hver, der rigtigt og ordentligt bliver døbt her i dag. Vi selv vil da i aftenens løb skrive

med kongelig hånd vort navn på det, at ingen skal døbes igen, når een gang Ækvator er overskredet. Er alting i orden så vi kan begynde. Vel, da skrider vi nu til handling.”

Herefter sender Neptun sin astronom, forsynet med en mægtig sekstant, op på broen for at måle solhøjden. Han måler og måler og prajede endelig med høj røst, at ”nu passerer vi Ækvator”.

Så endelig beordres omklædning til dåbsdragt, det vil sige ikke andet på kroppen end vore daglige benklæder. De udøbte kaldes frem en for en og anklages af astronomen. Det er svære synder, vi har på samvittigheden. Navigationsofficeren har stillet på urene uden at spørge Kong Neptun. Overingeniøren har lavet varm is og skibets dykker har været nærgående over for de små havfruer, osv. Efter at være anklaget, stiller man for lægen, der med en mægtig tragt i form af en råber hører, om lunger og lever er på plads og i orden. Her får vi så et eller andet mærkværdigt lægemiddel stukket i munden i form af en tør rugbrødsskorpe. Gør vi tegn til at spytte den ud, blev vi grebet af politimændene, der på det bestemteste gør os opmærksom på, at hvis vi ikke spiser det, bliver vi ikke døbt.

Efter en grundig indsæbning med en ordentlig vinduesvasker på en lang stand og efterfølgende barbering med en drabelig træbarberkniv, forsvinder vi nu baglæns til stor jubel for tilskuerne ned i et uhyre badekar lavet af

*Barbereren er yderst
nidkær i sit arbejde
under dåben.*

(Forsvarets Bibliotek)

solsejl spændt ud på dækket og som dampspuleslangerne stadig holdt fyldt med vand til randen. Under hele denne ceremoni tronedes Kong Neptun og Dronning Amfitrite på en flagsmykket forhøjning, mens de nød en flaske champagne, budt dem af skibets elskværdige chef.

Efter at dåben var tilendebragt, var der om aftenen rigtig fest om bord. Biograf-teaterforestilling på agterdækket, der opførtes *Ung og forelsket* samt servering af punch og uddeling af frugter, appelsiner og mandariner osv.

En dags tid efter at Ækvator er passeret, har vi redningsbådsøvelse om bord, dvs. at et bjergemærks eller redningskrans bliver kastet over bord, og nu gælder det om på hvor kort tid at man kan standse skibet og for redningsbådsbesætningens vedkommende klæde sig i redningsvestene, entre op i redningsbåden, få den firet af og nå hen til de udkastede redningskrans og få dem samlet op men baseret på at få ru-

tine i denne øvelse, for hvis det en skønne dag gjaldt liv eller død, at der virkelig var faldet en mand over bord. Nu skete der imidlertid det, at mens redningskransen var ved at blive samlet indenbords i jollen, var der 3 hajer, der forsøgte at bide i årerne, så vi kan forstå, at det var ikke videre spændende at drysse udenbords til disse havets grådige rovdyr, der just ikke lider af generthed og hvor vi snart kunne blive en del ramponeret, hvis sådan en svend på et par hundrede pund eller mere begyndte at bide til bolle efter en. Nå, det gik heldigvis ikke sådan til, og efter at redningsbåden var blevet hevet om bord, blev der firet en hajkrog ud med et stykke oksekød på og efter kun 3-4 minutters forløb havde vi fanget en ordentlig kammerat, der blevet hevet op med en af de agterste davider og mens den hang på siden af skibet, hvor den slog nogle vældige slag med halen, gav kaptajnløjtnant Kjølens den 4 revolverkugler i panden. Det dulmede lidt

fortsættes på side 30

Marinehistorisk Tidsskrift

Indholdsfortegnelse 47-50 årgang 2014 - 2017

Udarbejdet af *Steffen Frølich*.

Forklaring til henvisning. Eks. 3:32:14 =, nr. 3, side 32, årgang 2014.

Kursiv : Angiver forfatter og anmelder. FED: henviser til stikordregister.

2014 Nr.1 forsidebillede: Motortorpedobåden **GRIBBEN**

Bornholms rolle i dansk sikkerhedspolitik under den Kolde Krig (del 2/2) *Rune Christiani og Daniel Dyrbjerg*, 3:1:14

Indeks MHT 2008 – 2013, 22:1.14

Maritimhistorisk konference 2014 , 36:1:14

Indkaldelse til generalforsamling Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner, 23:1:14

Indkaldelse til generalforsamling Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 40:1:14

Koldkrigerens Hemmelighed *Peter Bogason , Boganmeldelse, Poul Groos*, 42:1:14

Orlogskutterne af BARSØ-klassen *Lars Jordt, Boganmeldelse, Poul Groos*, 44:1.14

2014 Nr. 2 forsidebillede: **TFA 4**

Udleveringen af torpedobådene set fra et tysk perspektiv *Jens Andersen* , 3:2:14

Supplerende oplysninger vedrørende de danske torpedobåds tjeneste som Torpedofangbote (TFA 1-6) i Kriegsmarine. *Tom Wismann*, 14:2:14

Bortbleven. Historien om skonnertens HYDRAS forlis *Søren Nørby*, 20:2:14

Ny kasserer og redaktør MHT, 27:2:14

Referat generalforsamling MHS, 28:2:14

Regnskab MHS og Barfods legat, 30:2:14

Referat generalforsamling OMBL , 32:2:14

Bestyrelsens beretning OMBL, 34:2:14

Forslag til justering af vedtægter, OMBL, 38:2:14

Meddelelser fra OMBL, 42:2:14

Nyt fra Orlogsmuseet, 44:2:14

Indbydelse til besøg hos Søværnets center for våben, 46:2:14

2014 Nr. 3 forsidebillede: kystforsvarsskibet **OLFERT FISHER**

Fra min orlogstid *H. Henriksen* , 3:3:14

De Kanariske øer under 2. verdenskrig *Arvid Sørensen*, 32:3:14

Meddelelser fra OMBL, 43:3:14

Nyt fra Orlogsmuseet, 46:3:14

2014 Nr. 4 forsidebillede: ubåden **HAVFRUEN**, model

Peter Raagaards Dagbog 1792 -1857 *Søren Nørby / Jakob Seerup*, 3:4:14

HAVFRUEN - en ubåd til den danske flåde 1912 *Søren Nørby*, 23:4:14

På togt med Museumsskibet **Jeremiah O'brien** *Tom Wismann*, 32:4:14

Efterlysning af informationer om Flåden under den Kolde Krig, 37:4:14

Niels Probst - In Memoriam, 39:4:14

DRAGØRFORT 1914 - 2014 *Tom Wismann, Boganmeldelse, Poul Groos*, 42:4:14

Krigen i **Østersøen** 1939-1945 *Poul Groos, Boganmeldelse, Tom Wismann*, 44:4:14

Meddelelser fra OMBL, 46:4:14

2015 Nr. 1 forsidebillede: mineskibet **LINDORMEN**

Flådens **nybygningsprogram** under **besættelsen** 1940-43, *Tom Wismann*, 3:1:15

Min tid i søværnet 1941-1951, *Erik Pedersen*, 24:1:15

Krigen på havet, **1864-omkring Jylland**, *Benno Blæsild, boganmeldelse, Poul Groos*, 36:1:15

Vi kæmpede til lands og til vands, *H.C.Bjerg og Ole L.Frantzen, boganmeldelse, Poul Groos*, 38:1:15

Det Dola Hotet, *Andreas Linderøth, boganmeldelse, Poul Groos*, 39:1:15

En juvel fra Orlogsmuseets arkiv, billede af **Nyholm**, *Jakob Seerup*, 41:1:15

Indkaldelse til generalforsamling MHS, 43:1:15

Meddelser fra OMBL, 44:1:15

2015 Nr. 2 forsidebillede: hangarskibet **KIEV**

Den **sovjetiske flåde** under **den kolde krig**, *Peter Rosengren*, 3:2:15

Karl den 12. af Sveriges død ved **Frederikssten** den 11.december 1718, *Søren Nørby*, 25:2:2015

Referat generalforsamling MHS, 32:2:15

Regnskab MHS og Barfods legat, 35:2:15

Referat generalforsamling OMBL, 37:2:15

Formandens beretning OMBL, 41:2:15

Meddelelser fra OMBL, 44:2:15

Sommeudflugt til kystudkigsstation Drogden, 46:2:15

Nyt fra kassen, kontingent, 47:2:15

2015 Nr. 3 forsidebillede: Elfenbensmodel af **Frederik III's pragtgalaj**

De **danske galajer**, *Ole Mortensen*, 3:3:15

De historiske forudsætninger for danske lystsejleres **brug af splitflag**, *Jes Fabricius Møller*, 20:3:15

Vulkankatastrofen den 8. maj 1902, *Frederik Ludvig Franz Gotschalk/Søren Nørby*, 30:3:15

Udflugt til **kystudkigsstation Drogden**, *Tom Wismann*, 40:3:15

Meddelelser fra orlogsmuseets Modelbyggerlaug, *Poul Henrik West*, 42:3:15

Fra **Kold krig** til internationalt engagement, *bog anmeldelse, Poul Grooss*, 44:3:15

2015 Nr. 4 forsidebillede: Torpedobåden **SVÆRDFISKEN** minesprængt

SVÆRDFISKENs ubekvemme ulykke, der derfor skulle ses som hændelig, *Michael H. Clemmesen*, 3:4:2015

Tordenskiolds angreb på **Marstrand** den 26. juli 1719, *Søren Nørby*, 26:4:2015

Avertissementsskuddet, *Søren Torp*, 36:4:15

Nekrolog: **Ole Feldbæk**, *Jakob Seerup*, 40:4:15

Nekrolog: **Jørgen Barfod**, *Poul Grooss*, 42:4:15

Meddelelser fra orlogsmuseets modelbyggerlaug, *Poul Henrik West*, 44:4:2015

Orlogsmuseet lukker og åbner igen, *Jakob Seerup*, 47:4:2015

2016 Nr. 1 forsidebillede: Farvelagt foto af krydseren **HEIMDAL**

Kadetskolen 1904-1908, samt krydseren **HEIMDALs** togt til Middelhavet 1908-1909, *Lars Wismann*, 3:1:16

Er det ønskeligt med prinser i Søetaten?, *Ole Lisberg Jensen*, 30:1:16

Meddelelser fra Orlogsmuseets Venner/Marinehistorisk Selskab, 43:1:16

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 44:1:16

Peter **Wessel Tordenskjold**, *bog anmeldelse, Dan H. Andersen*, 45:1:16

Udflugt til Drogden Fyr/Kystudkigsstation Drogden, 47:1:16

2016 Nr. 2 forsidebillede: Frømand, foto Forsvarsgalleriet

Uddrag af **Frømandskorpsets** historie 1957-1977, *Finn Volke/Søren Nørby* 3:2:16

Kortfattet referat fra generalforsamling i Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner, *Poul Grooss*, 28:2:16

Orientering om økonomien for MHS og det tilhørende legat, *Poul Grooss*, 31:2:16

Ny formand for Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner, *Gustav Lang*, 34:2:16

Orientering om flytning af Orlogsmuseet, *Jakob Seerup*, 36:2:16

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, *Niels Buhl*, 39:2:16

Nekrolog ,Museumsassistent Mogens Dithmer, *Ole Lisberg Jensen*, 41:2:16
Sørøvere på Kongens bud, *bogandelselse*, *Poul Grooss*, 42:2:16

2016 Nr. 3 forsidebillede: maleri, Wilhelm Arnesen, sikringsstyrken til søs 1. verdenskrig

Min væreneplichtstid 1915-1916, *Johannes Otto Selsing/Søren Nørby*, 3:3:16

Brænding forude, Orlogsbrikken **ALLERTs** forlis, *Jens Willumsen*, 28:3:16

Den store Glemmebog: Gutter ombord, **FALSTER** i eskadre, 35:3:16

Billeder **FALSTER**, Forsvarsgalleriet, 38:3:16

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, *Niels Mejdal*, 39:3:16

Søværnet under den Kolde Krig, *bogandelselse*, *Peter Bogason*, 42:3:16

Selskabets udflugt 2016, besøg på **IVER HUITFELDT**, *Gustav Lang*, 46:3:16

2016 Nr. 4 forsidebillede: foto, Dornier Do-24, Guldborgsund. 5.5-18.6.45

Seenotgruppe 81 , i krig og kærlighed, *Poul Grooss*, 3:4:16

Fire uger i storm, fregatten **BORNHOLMs** togt, december 1781- januar 1782, *Søren Nørby*, 23:4:16

N.J.Fjord , et dansk dampskibs indflydelse på verdenshistorien, *Søren Nørby*, 28:4:16

"De frygtelige amerikanske Helveds maskiner" **Hampton Road 1862**, **USS**

MONITOR, **CSS MERRIMAC**, *Jakob Seerup*, 36:4:16

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, *Niels Majdal*, 39:4:16

Seawoman of Iceland, *boganmeldelse*, *Poul Grooss*, 45:4:16

2017 Nr. 1 forsidebillede: kort over Helgoland, danske landgang 9.8.1714

Med flåden til Taranto 1954-55, *Henning Bjørnholt*, 3:1:17

Den danske erobring af **Helgoland** den 9. august 1714, *Søren Nørby*, 14:1:17

USA's første søhelt, **J.P.Jones** , *Ole Mortensen*, 24:1:17

Du danskes vej til ros og magt, **NIELS EBBESEN's** togt til New York, *Bent Kofoed-Hansen*, 32:1:17

Indkaldelses til generalforsamling, 41:1:17

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 24:1:17

Årsudflugt til Bohus län, 44:1:17

2017 Nr. 2 forsidebillede: **VÄNÄMÖINEN** 1941

ILMARINEN og **VÄNÄMÖINEN** de Finske kystforsvarsskibe, *Lars Jordt*, 3:2:17

Referat fra MHS/Orlogsmuseets Venners generalforsamling, 35:2:17

Regnskab Kommandørkaptajn Sigurd Barfoed's Legat, 36:2:17

Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 38:2:17
For Kongen og Flåten, matros **Trosner**'s dagbog 1710-1714, *bog anmeldelse, Lars Wismann*, 40:2:17
For Flaget og Danmark, *bog anmeldelse, Poul Grooss*, 44:2:17

2017 Nr. 3 forsidebillede: foto: **HAVMANDEN, 2ND APRIL** i Øresund
E11 's problemer – **HAVMANDEN**'s lykke, *Michael H. Clemmesen*, 3:3:17
Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 42:3:17
Karl Dönitz og Det Tredje Rige's sidste dage, *bog anmeldelse, Poul Grooss*, 44:3:17
Bevogtningsfartøjerne af **DAPHNE**- klassen, *bog anmeldelse, Poul Grooss*, 47:3:17

2017 Nr. 4 forsidebillede: minelæggeren **BESKYTTEREN**
Søværnets **strategi og taktik** 1946-1953, *Peter Bogason*, 3:4:17
Fregatten **THE CRESCENT** forlis ved Maarup den 6. december 1808, *Lars Rosendahl Christophersen*, 32:4:17
Meddelelser fra Orlogsmuseets Modelbyggerlaug, 42:4:17
Janes Fighting Ships 2017-2018, *bog anmeldelse, Lars Wismann*, 44:4:17

Stikordsregister.

Forklaring til henvisning:

Eks. 32:3:14 = side 32, nr. 3, årgang 2014

Kursiv = artikel forfatternavne

2. verdenskrig 32:3:14

2DEN APRIL 30:4:14 – 8:3:17

Adelaer Curt 8:3:15

ADMIRAL ISACHENKOV 24:2:15

AIST-klassen 4:2:15

ALLERT 28:3:16

ALFRED 27:1:17

AKULA-klassen 8:2:15

AMERICA USS 31:1:17

Andersen Jens 3:2:15

Arado Ar-196 13:4:16

Avertissementskuddet 36:4:15

B109 /B110 torpedobåde 31:4:16 –
32:4:16

Balfour Daniel 8:3:15

BARSE-klassen 44:1.14

Bille Mathias 24:4:16

Bogason Peter 3:4:17

Bojesen A. 5:3:17 – 6:3:17

Boldewahn 16:1:17

BONHOMME RICHARD 29:1:17

Bonsdorff von 5:2:17

Bornholm 3:1:14

Bornholms rolle i dansk sikkerheds-
politik under den kolde krig 3:1.14

BORNHOLM fregatten 23:4:16

BORNHOLM brig 8:4:14

Bjørnholt Henning 3:1:17

Briand de Crèvecour Emmanuel 8:2:14

BROOKLYN USS 31:1:17

Callaghan George 11:3:17

CARL PETERS 15:2:14

Christiani Sune 3:1:14

Christophersen Rosendahl Lars 32:4:17

Clemmesen H. Michael 3:4:15 – 3:3:17

Churchill Winston 11:3:17

Dagbog 1792 -1857 3:4:

DANNEBROG 33:1:17

DC 13 plan 20:4:17

DELPHINEN 34:1:16

Den Skandinaviske forsvarskomité
17:4:17

Det Skandinaviske Forsvarsforbund
17:4:17

DEUTSCHLAND-klassen 9:2:17

DRAGEN 7:2:14 – 16:1:15

DRAGEN-klassen 14:2:14

DRAKE 28+29:1:17

DIANA korvet 10:2:14

Dornier Do-24 6+7:4:16

DRONNING MARIE 36:1:16

DYKKEREN 24:4:14 – 41:1:15 – 24:1:16

Dyrbjerg Daniel 3:1:14

DRAGØRFORT 42:4:14 – 41:1:15

E 1 17:3:17- 12:3:17

E 9 17:3:17

E 11 3:3:17 – 18:3:17

EGERLAND 38:3:14

EIDSVOLD-klasse 5:2:17

ELBLING 31:4:16 – 35:4:16

ENGELSK TEGNING KANONBARKASSE 6:2:14

Enckell Carl 6:2:17

FALSTER 9:4:14 – 38:3:16

Farvandsflåden 7:4:17
 FELIX operation 36:3:14
 FENJA 21:2:14
 Fiedler Alex kommandør 5:1:14
 FIREDRAKE HMS 12:3:17
 FLYVENDE FISK 19:1:17
 Flådebesøg 1954-55 3:1:17
 Flådeplan 1953 26:4:17
 Forlis 28:3:16 – 32:4:17
 Forsvarskommisionen 13:4:17
 Frederikssten 25:2:15
 Frømandskorpset 3:2:16
 FYEN 15:2.1566

 GALATHEA 14:4:14 - 21:3:14
 GALATHEA HMS 33:4:16
 Galajer 3:3:15
 Galster Carl 6:1:16
 Garde Vilhelm Thomas 29:3:17
 GEFION 37:1:16
 GEJSER 12:3:14 – 21:3:14
 GLENTEN-klassen 7:2:14
 GLENTEN 11:2:14 – 16:1:15
 Gorshkov Sergei 3:2:15- 7:2:15
Gotschalk Franz Frederik Ludvig 30:3:15
 GREIF 8:4:16
Grooss Poul 3:4:16
 GIUK gap 7:2:15

 Hajen 35:1:15
 HAI-klassen 13:1:14
 Hansen Valdemar 21:4:15
 HAVMANDEN 3:3:17
 Hampton Road 36:4:16
 HEIMDAL 3:1:16 - 12:3:14 – 22:1:17
 – 23:1:17
 HAVHESTEN 11:1:15

 HAVFRUEN 23:4:14 – 6:1:15
 HAVFRUEN ubåd til den danske flåde
 1912 , 23:4:14
 HAVFRUEN fregat 32:1:16
 HAVØRNEN 11:2:14
 HEJMDAL 30:1:15
 Helgoland erobring 1714 14:1:17
 Henning Hans Kåpitan zur See 3:2:14
Henriksen H. 3:3:14
 HERLUF TROLLE-klasse 5:2:17
 HOTEL-klassen 9:2:15
 HOUSATONIC USS 40:4:16
 HVALROSSEN 9:3:16 – 13:3:16 –
 24:3:16 – 27:3:16
 Hviid J.A. 34:1:17
 HMS ANNAN 31:1:15
 Hydra 20:2:14
 HØGEN 11:4:14
 HØYENHALD 16:1:17
 HUNLEY CSS 40:4:16

 ILMARINEN 3:2:17
 INCSEA 12:2:15
 INVINCIBLE-klassen 17:2:15
 Irminger 32:1:16 – 35:1:16
 ISLANDS FALK 11:3:14
 ISABELLA plan 34:3:14
 Ivy Bells operation 20:2:15

 JEREMIAH O'BRIEN 32:4:14
 Jellicoe John 11:3:17
Jensen Lisberg Ole 30:1:16
 Jones J.P. 24:1:14
Jordt Lars 3:1:17
 JUNCER snau 18:1:17
 Jøhnke Vilhelm 31:3:17
 Jyllandsslaget 1916 28:4:16

JYLLAND 4:3:16 – 22:1:17

Kadetskolen 3:1:16

Karl den 12 25:2:15

Kolde Krig 3:1:14

KANONJOLLEN NR. 2 7:4:14

Kanariske øer 32:3:14

Keyes Roger 12:3:17

KIEV-klassen 12:2:15

KIROV 15:2:17

Kjølens F.H. 5:4:17 – 6:4:17

Kofoed-Hansen Bent 32:1:17

Kofoed-Hansen Otto 29:3:17

Kolde Krig 3:1:14

Koldkrigeren 42:1:14

KOMETEN brig 10:4:14

KRESTA II-klassen 24:2:15

Kriegsmarine 14:2:14

KRIEGER-klassen 12:1:15- 34:1:15

KRONPRINZ 15:2:17

Kruse Lauritz 6:3:15

KØBENHAVN 25:3:14

KÖNIGSBERG 15:2:17

KÖNIG 15:2:17

Kystbatterier 15:4:17

Kystbefæstning 10:4:17

Kystflåden 7:4:17

Lappedykkeren 17:2:14

Levnedsskildring fra flåden. Peter
Raagaards

LINDORMEN 7:1:15- 11:1:15

Lissabon-målene 25:4:17

LITRA T NR. 10 7:4:14

LOSSEN 32:2:16

LOUGEN 12:1:15

LAALAND 12:1:15

Lütken Christoffer 32:1:16

LURCHER HMS 12+13:3:17

Lyng Jørgen 11:2:16

MARAT 18:2:17

Marstrand 26:4:15

ME 1042 32:1:15

Min tid i søværnet 24:1:15

MARION 24:2:14

MERRIMAC CSS 36:4:16 – 39:4:16

Mewis Raul viceadmiral 3:2:14

Min orlogstid Levnedsskildring fra
flåden: 1926 , *H. Henriksen* , 3:3:14

Mirka-klassen 15:2:15

Ministryger MS1-10 12:1:15

Ministrygning 8:4:15

Monitor USS 36:4:14 – 38:4:16

Mortensen Ole 3:3:14 – 24:1:14

Munk Peder 6:3:15

Møller Jes Fabricius 20:3:15

MØEN brig 11:4:14

NARHVALEN 11:4:14

NAJADEN 30:4:14 – 12:1:15 – 36:1:16 – 8:3:17

NATO 1949 19:4:17

Nasmith Martin Eric 18:3:17

New York flådebesøg 32:1:14

NIELS EBBESEN 32:1:17 – 31:1:15 –
33:1:17 – 34:1:17

Niels Juel fregatten 14:3:14 – 3:3:14
– 22:1:17

N.J. FJORD 28:4:16 – 29:4:16

NORDER 11:2:14

NORDKAPEREN 6:2:14

NORDSTRANDEN 7:4:14 -26:4:14 –
3:2:16 – 3:3:16 – 28:4:16 – 14:1:17
– 25:2:15

Nybygningsprogram 3:1:15
 NYMPHEN 13:4:14 – 12:1:15 – 8:3:17
Nørby Søren 20:2:14 – 3:4:14 –
 23:4:14 – 30:3:15

 OLFERT FISHER 13:3:14
 ORION 6:2:15
 Orlogskutterne 44:1.14
 Orlogskutterne af BARSØ-klassen
 44:1.14
 OSKAR II 5:2:17

 PARADIS 19:1:17
Pedersen Erik 24:2:15
 PEDER SKRAM 13:3:14
 PETER FABER 5:1:14
 Petersen Robert 8:3:15
 Phaeton HMS 33:4:16
 Ployart Conrad 32:4:15
 Prinser i Søetaten 30:1:16
 Prins Axel 19:1:16
 Probst Niels 39:4:14
 Prozorlivy 6:2:17
 Providence 27:1:17
 PUMA Operation 36:3:14

 Radetzky 22:1:17
 Raagaard Peter 3:4:14
 RANGER 28:1:17
 Rechnitzer Hjalmar 4:3:17
 Reesen Lauritz Hansen 16:1:17
 Rolf Krake 40:2:15
 Richthofen 22:4:16
 Rue Johan de la 6:3:15
 RUDOLF ALBRECHT 38:3:14
 Rybachiy 19:2:15
Rosengren Peter 3:2:15

 Saumarez James 33:4:17
 Schaffalitzky de Muckadell Cai
 18:3:17
 Schultz Karsten pilot F-104/F-16
 11:1:14
 SCHWARZENBERG 22:1:17
Selsing Johannes Otto 3:3:16
 Seenotgruppe 3:4:16
Seerup Jakob 3:4:14 – 36:4:16
 SERAPIS 29+30:1:17
 SEYDLITZ 27:4:16
 Sikkerhedspolitik 3:1:14
 Sivertsen Curt 8;3;15
 Sixtus 5:3:16
 SJÆLLAND 12 :1:14
 SKJOLD 34:1:14
 Skram Peder 5:3:15
 SLAVA 15:2:17
 SLEIPNER 41:2:14
 SLESVIG 42:1:16
 SPRINGEREN 10:2:14 – 35:1:15
 Sovjetiske flåde 3:2:15
 Sovjetiske U-både 9-11:2:15
 Splitflag brug af 20:3:15
 Strategi og taktik 3:4:17
 SVN 1950 23:4:17
 SVN plan MSAP 1950 23:4:17
 SVANEN 24:2:14
 SVERIGE-klasse 5:2:17
 SVÆRDFISKEN 3:4:15- 4:1:14 – 17:4:15
 SÆLEN 6:4:14
 Storm uger i 23:4:16
 STØREN 10:4:14
 SØBJØRNEN 6:2:14
 Sørensen Arvid 32:3:14
 Søhelt USA 24:1:14
 SØLØVEN-klassen 5:2:14- 12:1:15

SØRIDDEREN 10:2:14
 SØHUNDEN 10:2:14
 SØHESTEN 13:1:15
 Søværnets startegi og taktik 3:4:17
 SZENT ISTVAN I 10:2:17

 TFA1-TFA2-TFA5-TFA6 14:2:14
 TFA3 - TFA 4 14:2:14
 Taranto 3:1:1
 THETIS 15:4:14 – 16:4:14 – 37:1:16 – 8:3:17
 THE CRESCENT 32:4:17
 Tordenskjold 26:4:15 – 26:4:15
Torp Søren 36:4:15
 Torpedobåde 3:3:14
 Torpedofangbote (TFA 1-6) i Kriegsmarine., 14:2:14
 Torpedofangbote 14:2:14
 tysk perspektiv 3:2:14
 torpedobådene 1941 tysk perspektiv 3:2:14
 TRANEN 15:2:16
 Trap Fritz Hellmers 22:4:15
 TRITON 4:1:17 – 10:1:17 – 12:1:17 – 13:1:17
 TØNNINGEN 7:4:14
 TYPHOON-klassen 8:2:15

 VALKYRIEN 30:3:15
 VESTERMARIE blokskib 5:4:14
 Westermann C. 6:4:17
Volke Finn 3:2:16 – 11:2:16
 Vulkankatastrofe 1902 30:3:15
 Værnepligtstid 1915-1916 3:3:16
 VÄINAMÖINEN 3:2:17 – 7:2:17 – 14:2:17 – 20:2:17
 25:2:17 – 31:2:17

Willumsen Jens 28:3:16
Wismann Lars 3:1:16
Wismann Tom 14:2:14 – 32:4:14 – 3:2:15
 WILHELM GUSTLOFF 9:4:16
 Wilster Martin Jacob 16:1:17
 Wheatstonetransmitter 7:3:16

 U 94 26:2:14
 U 60 23:2:14
 U 75 21:2:14
 U 572 40:3:14
 U103 39:3:14
 U105 39:3:14
 U106 39:3:14
 U123 39:3:14
 U159 39:3:14
 U455 39:3:14
 U135 39:3:14
 U505 39:3:14
 U 69 38:3:14
 U 460 35:3:14
 U 462 37:3:14
 Ubåd 23:4:14

 ØRNEN 11:2:14
 Østersøen 44:4:14
 Zahle Herluf 15:3:17

lien. Vi ankrede op på Reden ved siden af en stor brasiliansk dreadnought ved navn SAO PAULO på ca. 18-20.000 tons med 1000 mands besætning. Vi hilses med salut og svarer høfligt igen, og fra et af forterne høres de svage toner af den danske nationalsang ud mod os som velkomsthilsen. Vi gengælder igen med den brasilianske, mens vi paraderer langs siden. Vi er ankret op lige ud for Rios hjerte, en rigtig verdensby i storformat med hensyn til flothed og elegance i udstyrelsen af bygninger og pladsen. Byen er på 1.200.000 indbyggere, dobbelt så stor som København. Den tindrende klare sol stod næsten i zenit og lyset strålede i høje fine spir og slanke tårne og skar blændende i øjnene fra de hvide paladser og himmelstræbende kupler.

Niels Juel fik nu en sidste grundig rengøring og da der efter aftensmaden blev kommanderet omklædning i paradedragt, klar til at gå i land i løbet af en halv times tid, kan det nok være, der kom gang i sagerne, da forventningerne var store til eventyrbyen, der lå ca. 1000 meter inden for os.

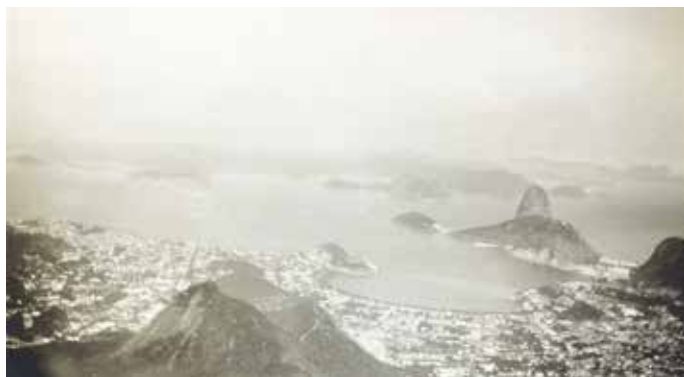
Chefens chalup gled først ind mod havnen, bagefter kommer vi, mandskabet, i bådene, slæbt af dampbarkassen, bliver landsat ved havnekajen, der var meget høj, men med trapper ned hist og her. Højden på kajen er bygget mod Atlanterhavets store difference på flod og ebbe. Vi stryger nu ind i lyshavet på Avenida Rio Branco, en af verdens

smukkeste gader efter sigende, og finder efter megen spørgen og efterfulgte svar med fagter og gebærder til nogle internationale dansepaladser Azyrio, Fonice Palace, og hvad de nu hed. Selv natten hernede var så lummervarm, at det var næsten svært at ånde, langt mere at danse, men der var feststemning overalt, omtrent som til et Prins Valdemars Karneval i Svendborg og vi masede jo også, så der næsten ikke var en tør trevl på os.

Vi taler så meget om, at damerne maler sig herhjemme, at den og den ser ud som hun har stået på hovedet i en melsæk, det er nu kun bagateller mod de brasilianske bachfisch, jo forresten lige meget hvor gamle de vist end kan være, så er de mestre i malerkunsten, alle farvenuancer er næsten repræsenteret i deres i almindelighed smukke ansigt, lige fra rød ... zinkhvidt kon... over øjnene, brun ombra til de mest skærende rosafarvede læber, som kan se ganske tillokkende ud, men er absolut ikke smittefri.

Et lyshav stråler over hele byen og de uendelige bakker af elektriske blus fortsætter ud over en meget bred promenade, Buira Mar, snoende sig så langt øjet rakte langs kysten og løbende sig helt ude i Atlanterhavet. Det var Rio ved nat.

Den næste dag fik vi post hjemmefra. Det havde vi nu ikke fået i ca. 3 uger. Hver dag vi ligger i Rio har vi næsten ustandselig besøg om bord, mest af

Rio de Janeiro med den ikoniske "Sukkertop" i højre side af billedet". Besøget her har uden tvivl været en kæmpe oplevelse for besætningen.
(Forsvarets Bibliotek)

danske, der var ovenud begejstret for at se skibet og mest for at tale med nogen, der kom fra deres gamle fædreland, som nogle af dem måske havde forladt i deres svundne ungdom og nu måske levet dernede i ca. en halv menneskealder.

Anden nat vi lå i Rio havde vi det heftigste tordenvejr, jeg nogensinde har set. Lynene blinkede næsten ustandselig og lyse op som dag ind over bjergene, som omkranser Rio på de 3 sider. 3. dag på en søndag havde den danske forening arrangeret udflugt til en lille ø ude i Guanabara bugten. Pagualahed den, og ejeren, den danske grosserer Sunesen havde stillet sit hus og hele øen til besætningens disposition, der var 130 med af menige og officerer foruden en mængde danske og festen blev dansk helt igennem. Der blev danset og vort musikkorps spillede danske sange.

Store borde var dækket ude mellem palmerne, hvor middagen blev serveret med ikke så få forskellige retter, lige

fra helstegte pattegrise til de dejligste frugtdesserter og mængder af forskellige drikkevarer, som vederfæredes en lille smule mere end retfærdighed. Det bugnede i hvert fald med alle spiselige herligheder, måske netop fraset mælk og honning. Festen fortsætter til langt ud på de små timer. Ved 1-tiden om natten serveredes atter frugtdesserter, is og tilsvarende drikkevarer, hvor champagnepropperne knaldede. Uvilkårligt flød tankerne mod nord, men ikke med særlig hjemve - mod landet langt borte på den anden side jordkloden med is og storm og kulde, mens vi her sad ved nattesouper under bølgende palmer. Cikaderne sag i buskene og ildfluerne gnitrede i den mørke tropenat.

Et stykke nord for os lå Rios glitrende gader og kystens flammende linie Avenida della Mares evige lys langs Atlanterhavet tusinde mil fra vore hjemlige kyster.

De ca. 9 dage, vi lå i Rio, fløj fra os som det kun havde været en brøkdel af tiden og den 15. december slog afskedens time.

Det var helt trist at skulle sig farvel til den strålende verdensby, hvor vi de få dage havde spankuleret om på de af marmor mosaikbelagte fortove, med skyggen af kasketten slentrende under fødderne.

Nå, men alt skulle jo have en ende og efter at ankeret er lettet, glider vi atter ud på verdenshavet, mens Rio svandt i tågen for vore øjne og damp sirenen sender sine gjaldende toner ind mod verdensbyen som et sidste farvel.

Kurs mod La Plata

Efter nogle friske dage på Atlanterhavet glider vi den 21. december ind på La Plata flodens gule dybe vande ind mod Argentinas hovedstad Buenos Aires.

Vor rejses kulminationspunkt. Havnen i Buenos Aires er en serie dokker bygget for tidevandets skyld. Ejendommeligt er det at se de mægtige transatlantiske kæmpebåde ligge her i snesevis med nationaliteter repræsenteret fra alle verdensdele.

Mit første indtryk af byen var vel nærmest at henregne den til en mægtig brændende hed stenørken med 12-14 etagers kaserner, men efter blot et par dages ophold i den storstilede by, ser vi med ganske andre øjne på stenørkenen. Der er ikke blot talrige oaser, men selv i centrum findes herlige parker og anlæg som liver op mellem de næsten endeløse husrækker, der fandtes nemlig en enkelt gade på 15 km lang.

Jul langt fra hjemmet

Juleaftensdag den 24. december oprin-

der. Det var på en mandag. Den dag var der af regeringen arrangeret en automobiltur byen rundt og lidt uden for vognene var pyntet med bånd i de argentinske og danske farver. Jeg var nu ikke så heldig at være deltager på nævnede, da jeg var med blandt dem, der skulle pynte ombord til juletræsfesten om aftenen.

Juleaftensdag, ja det lød helt underligt for os og det var svært at finde julestemningen. Kl. 4 om eftermiddagen samledes vi om juletræet om bord, et fyrretræ fra Andesbjergene pænt pyntet med vat, englehår, fehår, osv.

Alle er i hvidt, solen står højt på himlen og det er 28 grader varmt. Vi kunne næsten ikke se lysene på træet for solskinnet. Men så lød den første julesalme: *Det kimer nu til julefest*, og næstkommanderende læser evangeliet op: *Men det skete i de dage, at en befaling udgik fra Kejser Augustus...* Alle de kendte sætninger og salmerne, som vi kendte igen ord for ord, bringer julestemningen frem. Hist og her begynder en at snøfte eller en anden bøjer hovedet langt ned og en stor tåre falder. Så synger vi *Glade Jul* og chefen holder en rigtig juletale til os. Først mindedes vi om, at det var i dag var Dronning Alexandrines fødselsdag og kongens og dronningens juletelegram til skibet læses op.

Endelig minder chefen om dem derhjemme, der netop nu går ind til det tændte juletræ. Er der en eller anden

ung mand, der første gang er hjemmefra i julen og det kniber lidt for ham, så græd blot. Det skal I ikke skamme jer over. Vi vil allesammen et øjeblik sende vore tanker hjem, hvor sikkert enhver af os har en far eller mor, en bror eller søster, kone eller kæreste, der just nu tænker på os, og hvordan vi har det - vi, der er så langt hjemmefra - og ønske dem derhjemme en rigtig glædelig jul.

Der var dødsstille på dækket - en damper tuder i havnen, det lød så voldsomt i denne store stilhed. Chefen gav et tegn til musikken og vi synger: *Dejlig er jorden*. Chefen ønsker glædelig jul allesammen og så lød der et kraftigt ”tak i lige måde”.

Så kom det mindre alvorlige. Der var en tombola, hvor hver enkelt mand trækker et nummer og får en bog, en lysestage af tin med indskrift: NIELS JUEL 1923, skænket af Kongen og Dronningen, en pose godter, cigarer, cigaretter, nødder, bananer og æbler, et billede af selveste admiral Niels Juel samt hver en gave fra de danske argentiner i land.

Og endelig går man ned til julemaden, der består af risengrød og flæsketeg med hver en bajer til af Carlsbergs luksusøller. Der var nydeligt pyntet på banjerne med grønt og små flag skænket af Marineforeningen. Efter midt dagen går vi op på dækket en rundtur. I den lune mørke tropenat under en tindrende stjernehimmel. Ildfluerne

lyser derude i mørket og i baggrunden lå den ene store damper ved siden af den anden, tilsyneladende uberørte af julefesten. I Argentina kendes den ikke sådan som her. Vi sidder i smågrupper på ventilatorer, skyletter og lignende, men samtalen vil ikke rigtig gå. Tankerne går hvert øjeblik på langfart til det gamle land hørt højt mod nord.

Nå, så blev der prajet, at bordene var dækket igen, denne gang med kaffe, julekage og lagkage, tilvirket i Niels Juels konditori, oven på cigarer og senere punch.

Alt dette kan lyde meget tiltalende og hyggeligt, men det er alligevel den sejlene sømands vemodige jul, ensom blandt hundrede af kammerater, for det er jo kun i sit hjem, man holder rigtig jul.

Den 26. december var chefen og 3 søofficerer i audiens hos Argentinas præsident og samtidig var landgangskompaniet i land og stod som æreskompagni uden for regeringsbygningen. Da chefen var modtaget af præsidenten, kom denne og chefen samt en del andre ud på balkonen, orkesteret spillede den argentinske nationalsmelodi og fanen sænkedes. På præsidentens opfordring spillede derefter *Kong Kristian*, hvorefter præsidenten trak sig tilbage og kompagniet afmarcherede. Alt forløb programmæssigt og aviserne udtalte sig særdeles rosenende om ceremonien og den honnør, for

*Tøjvask om bord
i NIELS JUEL. Der
blev gået til den med
skrudderne, så det
skulle tøjet kunne
holde til.*

(Forsvarets Bibliotek)

hvilken præsidenten kvitterede med ved at sende en telegrafisk hilsen til Danmarks konge. Samme dags aften havde den danske koloni arrangeret fest for chefen samt halvdelen af besætningen, hvor jeg var så heldig at være i blandt. Det blev en særdeles fornøjelig aften med spisning kl. 6, senere dans og først afslutning ud på de små timer.

Den 27. dec. var der frokost på Marinarsenalet for midlertidige befalingsmænd og ca. halvdelen af besætningen og efter dette havde vi køretur rundt i byen - og dagen afsluttedes med en forestilling i et af byens teatre, alt ovenud flot og vi kom alle tilbage begejstrede over al den elskværdighed, der var vist os.

Den 31. december var der udflugt for at bese argentinsk landbrug. Forholdene var så helt forskellige fra, hvad de fleste af os havde tænkt sig og især så forskellige fra hvad vi kendte fra europæiske lande. Udflugtsdeltagerne var delt i to hold og skulle besøge hver sin gård eller estancia, som det hedder

herovre. Den estancia vi besøgte, lå ca. 2 timers kørsel med jernbane øst på fra Buenos Aires. Vi var derude fra kl. 9 til kl. 16 og skønt vi bevægede os i automobil omtrent hele tiden, nåede vi dog kun at se en ringe del af den imponerende ejendom, der repræsenterede en størrelse på 50.000 tønder land, der lå samlet, fladt som en pandekage, men ejeren havde store besiddelser andre steder, alt i alt ca. 200.000 tønder land.

Indehaveren af disse mægtige arealer var en rig argentiner, der gennem en dansk herre havde været elskværdig at indbyde os til at se en ægte argentinsk landejendom. Estancia hed San Jacinto og dens tilhørende besætning af kvæg stod omtrent i forhold til de mægtige arealer, 4000 heste, 5000 køer, 30.000 får, foruden en mængde strudse og andre dyr, så tallene alene viser tydeligt forskellen fra vore hjemlige forhold.

En del af disse dyr var endda racedyr i ordets højeste forstand, der fandtes f.eks. den mest henrivende stald med væddeløbsheste, dels udvoksede dyr,

der var eller havde været i træning, dels tillægsdyr og plager til salg; Værdien af nogle få stykker af disse repræsenterede næsten en hel formue.

Ejeren havde glædende interesse for hestesport og havde opdrættet flere af de bedste dyr, der løb i Buenos Aires og England.

Køerne var også smukke og kraftige dyr, såvel malkekvæget som dem til eksportslagtning beregnede. Til estanciaen hørte en meget stor smuk hovedbygning eller slot med tilliggende ca. 200 tønder land park i nærheden af slottet, nærmest holdt som have, længere ude gående over i indhegnede græsgange, mere eller mindre omgivet af skove. I disse indhegninger gik de sjældneste kvægarter af hjorte-, gazelle- eller antilope-familien.

Dyrene passedes overalt i folden og på markerne af folk til hest, og vi havde da også lejlighed til at se disse mænd med lasso indfange kvæget til mærkning samt til at se dem fange strudse med et særligt kasteapparat, der snøede sig om benene på strudsene, så de faldt. Vi kørte rundt i automobil i ca. 2 timer før og 2 timer efter frokosten og så stadig nye og interessante ting og da vi rullede tilbage mod Buenos Aires hen på eftermiddagen efter den indholdsrige dag, var vi enige om, at det vel havde været den mest oplevelsesrige dag, vi havde haft i Argentina, begunstiget som den var af det skønneste vejr.

Samme dags aften (nytårsaften) var søofficererne inviteret til middag i den danske klub. Jeg og 3-4 kammerater var så heldig at omtrent være deltagere ved omtalte nytårsfest. Det skal bemærkes dog ikke som aktive nydende deltagere, men som opvartere - en håndtering, jeg aldrig havde praktiseret før og som følge deraf og måske et glas for meget foregik det heller ikke helt skadesløst - men trolds anførte småuheld var det økonomiske udbytte førsteklases, for vi 4 værnepligtiges vedkommende. Vi fik nemlig hver 5 pesos af formanden for den danske forening samt 5 pesos af værten på hotellet, og disse 10 pesos gav ved senere veksling hjemme i København 18 kr., alt i alt en rigtig vellykket dag, aften og nat.

Den 29. december havde den danske koloni indbudt chefen og så mange af besætningen, der kunne få fri, til en udflugt til et smukt skovparti uden for byen Tigre, som ligger ca. 1 times kørsel med jernbane ud til La Plata flodens delta. Sidste stykke af turen foregik i hurtiggående motorbåde og da vi kom i land på en åben plads i et skovkratagtigt parti, stod lange borde dækkede til os, hvor vi nød den herligste frokost, der kan tænke sig. Det var lammesteg i ordets bogstavelige forstand. Hele lammestegt på spid, som det hedder, over et bål, der var anrettet på den bare jord. Her var ingen speciel servering eller opvartning. Vi gik selv hen til bålet og

fik hver en luns lammesteg udleveret og kunne vi spise mere, kunne vi selv i anden omgang gå hen og file os et stykke af så stort som vi kunne ønske. Ved hver kuvert lå altid en pakke cigaretter eller 2 - dem havde jeg jo altid særlig fornøjelse af. Efter spisningen var der forskellige adspredelser i form af tovtrækning, væddeløb m.m. Til vinderne blev uddelt præmier. Dagen forløb ovenud tilfredsstillende begunstiget som sædvanlig af strålende vejr.

Nytår

Den 1. januar - nytårsdag - var der indbudt til frokost om bord for alle de danske i land, der havde vist særlig gæstfrihed mod NIELS JUELS besætning. Det blev til ca. 250. Det blev en af de smuk-

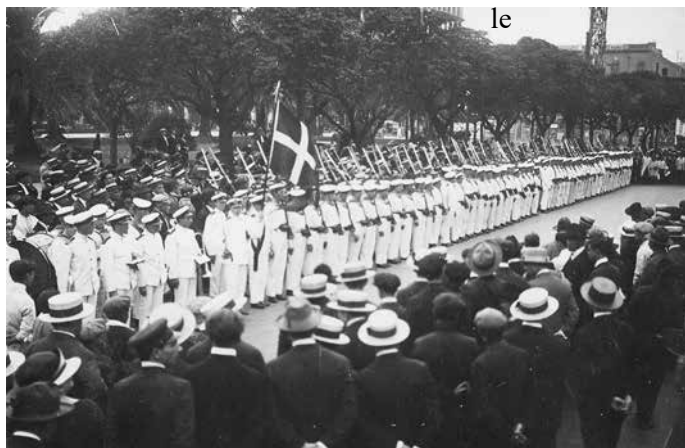
ke fester, der havde været holdt med masser af udvekslede takketaler for besætning og de danske for gensidig opofrelse og gæstfrihed. Præget af både glæde og vemod ved, at afskedstimen snart skulle slå.

Kurs Montevideo

Den 2. januar afsejlede vi fra Buenos Aires om eftermiddagen kl. 4 med Montevideo som mål. Det var hovedstaden i Uruguay og vi ankom dertil allerede den 3. januar kl. 9 formiddag og gik ind til kajen i den store havn, der i modsætning til Buenos Aires dokker var luftig og frisk og behagelig at ligge i. Byen har ca. 400.000 indbyggere og gjorde i alle måder et meget mindre indtryk end verdensbyen Buenos Aires

NIELS JUEL ved kaj i Montevideo den 4. januar 1924. I havnen lå ud over Niels Juel de tre danske skibe, M/S LUISIANNA og S/S CHRISTIANSBORG og S/S SØNDERBORG. (Forsvarets Bibliotek)

Det danske landgangskompagni på Plaza Independencia den 7. januar 1924.

med sine 1.800.000 indbyggere. Det eneste, der absolut er større, er penge-
ne, idet en uruguayansk peso har den
beklagelige egenskab at være 4,50 kr.
værd. Det hæmmede selvfølgelig vort
livsmod betydeligt ved første landgang
med vore i forvejen så beskedne små-
skillinger.

Også her i Montevideo blev vi såre
venligt modtaget, såvel af myndighe-
derne som af de danske, alt i alt var
der kun ca. 14-15 danske i byen. Disse
havde ikke alle kendt hinanden før,
men vort besøg havde forårsaget, at de
sluttede sig sammen, lærte hinanden at
kende og enedes om den 5. at arran-
gere en udflugt med frokost for chefen
og ca. 120 mand fra NIELS JUEL. Vi var
alle vore værter dybt taknemmelige for
den dejlige udflugt og ikke mindst når
hensyn tages til deres fåtallighed til at
bære de ikke ringe udgifter at turen
havde kostet.

Den 6. januar nedlagde chefen og nog-

søofficerer en krans på den uruguayans-
ke frihedshelt José Gervasio Artigas'
grav i et nationalt anlæg midt i byen.

Den 7. januar var chefen i afskedsau-
diens hos præsidenten og i lighed med
hvad der fandt sted i Buenos Aires var
landgangskompagniet, ca. 100 mand,
under kaptajn Lowzows kommando
opmarcheret som æreskompagni uden
for regeringsbygningen på Plaza In-
dependencia og hædrede præsidenten
med nationalmelodien og sænket fane,
da han med følge ledsaget af chefen
kom ud på balkonen. På præsidentens
anmodning spilledes derefter den dan-
ske nationalmelodi. Vort lille kompagni
vakte stor opsigt og ved afmarchen
fra plazaen gav menneskemængden
deres tydelige bifald til kende.

Smukt var det også under hele den lan-
ge march gennem byen at se, hvordan
næsten alle mænd, selv den tarveligst
klædte neger, tog hatten af, når fanen
passerede, en hæder, som mange dan-

ske mænd herhjemme skammer sig over eller med vilje undlader at vise vort gamle flag.

Alle aviser om aftenen var fulde af referater og billeder fra paraderingen på Plaza Independencia og efter hvad vi erfarede fra oversættelser af avisreferaterne udtalte bladene deres beundring for den blonde danske matros med den frejdige gang og ranke holdning.

I byen forefandt et stort cirkus Sassani som havde fast station her for sommeren (vinteren). Der fandtes en masse dyr og ca. 300 artister. Og NIELS JUELS besætning fik af direktøren indbydelse til at overvære en forestilling for 1 dansk krone. Billetpriiserne var ellers meget høje.

Nordpå men ikke hjemover - endnu

Den 9. januar om formiddagen afgik NIELS JUEL fra Montevideo og hjemreisen til Danmark begyndte. Vi havde nu 9 dages sejlads, hvor vi skulle hvile en del ud og rekreere oven på de mange fester og til dels søvnløse nætter.

Den 18. januar ankom vi til den brasilianske havneby Pernambuco efter en rejse under de fineste forhold, kun de sidste par dage af turen var temmelig varm for ikke at sige steghede - med tung fugtig luft, men vi befinder os jo også lige i den tropiske zone på ca. 8 gr. sydlig bredde. Pernambuco er en by på ca. 220.000 indbyggere. Det var den sidste plads vi anløb i Sydamerika og den var meget forskellig fra de tre

andre byer, vi havde besøgt, skønt det forholdsvis store indbyggerantal gør den ikke indtryk af at være en storby. Husene er gennemgående små. Gaderne små og dårligt brolagte. Butikkerne meget uanselige, langt den overvejende del af befolkningen var negere, kun forretningsfolk, bankfolk og de industridrivende er hvide. Alt arbejde udføres af negere. Man så bogstavelig talt ikke en hvid mand så meget som bære en pakke.

Europæerne beboede en bydel for sig, den bedst beliggende, og negerne kun forbeholdt periferien og efterhånden som man kom længere og længere ud blev deres huse, der inde i byen var helt pæne, nu til de elendigste lerklinede hytter, som man i øvrigt så kunne træffe dem over det hele så langt vi havde lejlighed til at se i omegnen. Vi forstod ikke rigtig, at det kunne være boliger for menneskelige væsner.

I byen fandtes vist 8-10 danske og vort ophold i denne by skyldes oliefyldning og proviantering, før de ca. 3.000 sømil til De Azoriske Øer. Restauranter eller forlystelsesetablissementer fandtes næste ikke ud over nogle cafeer og et par biografteatre, men til gengæld var omegnen interessant - vilde trope-nætter - med alle de af os så eftertragtede sydfrugter. Appelsiner, bananer, mangoer, abrikoser, ferskner, mandarin-ner, ananas, kokosnødder samt kaffe og kakao m.m. voksede vildt imellem hinanden, hist og her skygget af en enkelt

kæmpepalme, hvorfra et par papegøjer lod deres hæse skrig gjalde ud over den brogede fauna, hvor kolibrierne sværmede rundt blinkende i solen i deres strålende farvepragt.

Frugten var ellers uhyre billig og det var ikke små partier, der under opholdet blev nydt om bord, ligesom alle havde benyttet lejligheden til rigeligt at forsyne sig til hjemrejsen. Det var især ananas, der var billige. Vi fik 3-5 stk. for 1000 reis - 65 øre - men også bananer, kokosnødder, mangoer og meget andet med mærkelige navne var meget overkommeligt i pris. Kadrejerne falbød også papegøjer og små abekatte i stor mængde, mere og mindre kønne, men ligeledes meget billige. Og da NIELS JUEL stod ud af havnen var besætningen forøget med ikke mindre end 16 aber og 17 papegøjer og nogle stykker andre tropefugle, som just ikke blev til det rene grin og plæsir for os, som havde den tvivlsomme fornøjelse at være oppassere for vedkommende lykkelige indehavere af disse skabninger. Både aber og papegøjer viste sig at have stærk hang til søsyge, da de mærkede rullende grund under sig. Og intet under at os, der skulle spille disse små tingesters opvarterne kavalerer, hver gang at de havde måttet ofre i et af officerslukaerne, havde mest lyst til at dreje halsen om på dem i et belejligt øjeblik, og melde løjtnanten eller kaptajnen allerunderdanigst, at hans kahytsskammerat var afgået ved en blid og rolig død.

Nå, dødeligheden blev foruden vor hjælp ret stor blandt aberne og hvor mange, der slap helskindet hjem, ved jeg ikke. Den, jeg var oppasser for, nåede i hvert fald ikke Danmark, for jeg lænsede den med bur og sand ud i Atlanterhavet. Tilfældet var vist nok forstoppelse som følge af forspisning af et hårdkogt æg.

3.000 sømil mod Azoerne

Den 21. januar afgik vi fra Pernambuco med Azorerne som mål. Den 24. januar om morgenen passeredes ækvator for nordgående og det havde til følge, at vi måtte foretage en mindre, men fornøjelig, afstraffelse om bord. Sagen var, at det mens vi opholdt os på den sydlige halvkugle, var blevet opdaget, at en af besætningen uærligt havde sneget sig over ækvator uden at blive døbt. Hans søfartsbog åbenbarede imidlertid, at han ikke tidligere havde været over. Nu blev dåben jo nok foretaget på en lidt ublid måde og kunne synes betydelig skrap, men så meget desto mere morsomt for vi, der var tilskuere til forestillingen. Idet manden var hejst op i ca. 2 meters højde og 2 mand holdt hver en dampspuleslange ind i buksebenene, så vandet stod ud ved ærmer og hals som de kraftigste stråler fra Gefion Springvandet.

Nå, hele historien endte med, at vedkommende kammerat, der havde angivet ham, der blev døbt på denne ublide måde, fik sig en ordentlig dragt klø af den angivne.

Den 25. januar middag havde vi det meget sørgelige tilfælde, at hoved nr. 984, T. Sørensen fra Århus, afgik ved døden. Da temperaturen endnu var 28 gr. C var det umuligt at tage ham med til land, men måtte straks næste dag sænke ham i havet på ca. 6 gr. nordlig bredde og 32 vestlig længde. Blomster til krans havde vi jo ikke, men kisten blev pænt indsvøbt i et stort orlogsflag med hvide kors på langs af låget. Mens begravelsen fandt sted, lå NIELS JUEL stille og duvede i søen med det store orlogsflag sænket på halv stang, og efter chefens tale og påfølgende jord-påkastelse sænkedes kisten i havet efterfulgt af et drønende kanonskud fra broen som en sidste ærbødighed for den døde.

Ankomst til Azoerne

Vi ankom til Azorerne - Ponta Delgada på øen San Miguel den 5. februar efter en i alle møder behagelig rejse. Grunden til at vi anløb Azorerne var, at vi skulle fylde olie og provianter og så i løbet af 2-3 dage starte igen med Plymouth som sidste stoppested på vor hjemrejse til Danmark.

Mod orkanen

Den 8. februar står vi atter ud fra Ponta Delgada og denne del af hjemturen herfra blev den hårdeste tørt, hele rejsen havde frembudt.

Allerede havnen ved Ponta Delgada viste os orkanens resultater - en tremastet skonnert var blevet slæbt masteløs

NIELS JUELS skibschef, kommandør Aage Bøjesen, fotograferet under et mere roligt øjeblik på rejsen. (Forsvarets Bibliotek)

i havn, et amerikansk fuldskib havde mistet fire redningsbåde og stormasten var knækket som et stykke pindebrænde. Værst tilredt var dog en nordmand, der kom fra England. De havde på 4 døgn haft 3 orkanagtige storme, havde mistet 2 både og totrediedel af broen var totalt raseret af søerne.

Vi blev liggende et døgn over tiden for at afvente bedre vejr, men der var ingen særlig forandring at mærke. NIELS JUEL stod da ud af havnen og gik da snart igennem svære dønninger og næste morgen var stormen i fuld anmarch. Der var stærkt slinger i den og værre skulle det blive det påfølgende døgn.

Under en sådan frembrydende storm forandrer livet sig fuldstændig om bord. Ordren lyder først, at alle løse genstande skal stuves væk eller surres fast. Koøjerne bliver efterset overalt, om der nu ikke skulle være en defekt gummiring til mellemlægning, så det ikke kan skrues fuldstændig vandtæt, på bordene bliver der lagt slingrebrætter, så hver tallerken står i et lille rum for sig.

Vind og bølger voksede i styrke op af dagen. Tunge brodsøer vælter ind over bakken og indhyller hele skibet fra for til agter i et tæt skumsprøjt. Chefen, kommandør Bøjesen, stod selv oppe på kommandobroen og havde været der fra morgenstunden af - det var ikke de bedste tegn. Skibet arbejdede meget tungt i det, men dog med stadig fremdrift for de 4000 hk, der arbejdede nede i dybet. Ved ca. 3-4 tiden om eftermiddagen står en mægtig brodsø ind over bakken og tager bagbords redningsbåd, midtskibs knækkede broen eller bommen, som fastholder den, fyldte den med vand og sprængte tøjlerne. Hen på aftenen ved ca. 11 tiden splintrede en brådsø fundamenterne under dampbar-kassen og den 6 tons tunge båd hang nu udelukkende i daviderne og svingede snart ind over dækket, snart ud over broen. Her var der imidlertid en 18-20 mand af matroskorpset, der med stor fare for at bliver slået over bord, entrede den høje løbebro og kun belyst i skæret fra projektørerne nåede af få båden surret igen.

Barometeret blev ved at falde og NIELS

JUEL måtte nu på chefens kommando drejes op og logbogen får sin lidt opmuntrende tilføjelse: *Er drejet bi.*

Hele natten hold barometeret sig ned i dybet og orkanen vedvarer og havet er i vildt oprør. Vindstyrken nåede op til 12 og krængningsmåleren viser hvor utroligt det lyder 46 grader. Den ene styrt sø føler nu rask efter hinanden og forvandler hele forskibet til et vældigt svømmebassin, der dog ikke virker særligt indbydende til udspring.

Den gryende dag på andet døgn blev næsten endnu værre end den foregående, idet rorkæden til styremaskinen sprængtes og roret slog viljeløst for søerne. Styringen var dog heldigvis ikke fuldstændig ophørt, idet skibet havde 2 skruer og ved hjælp af disse lykkedes det at holde stævnen mod søerne. Den svære stålrovpind blev da heldigvis afbremsset i sine slag fra den ene side til den anden og surret midtskibs, mens rorkæden blev repareret i løbet af dagen. Samme dag gik styrbords redningsbåd midtskibs.

Påfølgende nat raser orkanen endnu med uformindsket styrke og vi lå jo stadig underdrejet, men barometernålen flytter sig dog et par streger i den rigtige retning og hen på morgenstunden begynder det at lysne for vor videre rejse, idet vi hører fra radioen om godt vejr et stykke norden for os, efter et skybrudslignende regnskyl er faret hen over havet, begynder stormen at flove af og efterhånden kommer den ned på talelig styrke igen. Hele den

formiddag steg barometeret stød og sikkert og efterhånden som søen dæmpede sin kraft øgedes maskinens omdrejningsantal. Chefen gik nu sikkert dødtræt ned fra kommandobroen uden at have været af det våde tøj eller uden hvile i 50 timer. Og ved middagstid fik maskinbesætningen i det snurrende dyb den velkomne ordre: "Full speed". Og den sidste del af sejladsen til Plymouth forløb nu normalt igen.

Næsten hjemme

Den 17. februar anløber vi Plymouth med 2 dages forsinkelse. Vi skulle kun have et 2 dages ophold her for at indtage kul til sidste del af turen over Nordsøen hjem til København i Danmark. I England var der imidlertid havnestrejke på det tidspunkt og der kom da ordre herhjemme fra Marineministeriet, at Niels Juels besætning selv skulle indlade kulforsyningen. Det blev nu for de flestes vedkommende et nyt led i kæden af oplevelser at forsøge sig som havnearbejder. Lønningen blev udbetalt os i timebetaling efter engelske tariffer og betød for os for de ca. 4 - 5 timer mere end en ugelønning.

Det sidste træk

Den 19. februar står vi atter ud fra Plymouth og efter en dags sejlads er vi ude af Kanalen og stævner over Nordsøen mod en frisk s.ø. brise hjem mod de isbundne danske farvande.

Den 22. februar kl. 12 nat kaster vi anker på reden af Frederikshavn og

næste dags formiddag ved 10-tiden bliver admiral Konow og Prins Knud sat ombord af inspektionsskibet DIANA, hvorefter kursen bliver sat mod København, som vi ankommer til ved ca. 10-tiden.

Kredsløbet var da endt og tilbage var da hjemkomstglæden og de talrige velkomsthilsner, der strømmede os i møde i løbet af næste dags formiddag og det var på en søndag, det viste sig nemlig, at mange af de tilstedeværende slægt og venner var taget til København for at modtage deres pårørende om bord.

Der er et gammelt ord, der siger, at man skal rejse ud for at komme hjem - og det er sandt. Har man een gang været ude i det fremmede, lærer man først

Skrevet af Marinekaptajn Lagoni i BT.

rigtigt at sætte pris på sit eget. Hvad er vel sydens kvalme palmelunde mod den friske danske bøgeskov, når den iklæder sig sin festdragt og bereder sig til højsommerens komme. Hvad er vel sydens spraglede flora og fauna, glimmerblomsterne uden duft og papegøjernes hæse skrig mod det duftende blomstertæppe, som det breder sig her hjemme af anemoner, skovmærker og violer i grøftekanter, og i skov og krat dros lens og nattergalens klare triller.

Lær at elske det, da ejer vi en rigdom, ingen kan tage fra os.

Litteratur

Orlogsmuseet

Nielsen, K.B., "Med NIELS JUEL paa Togt til Sydamerika." Dagbog. Uden årstal. Forsvarets Bibliotekscenter
Ruge-Jacobsen, F., Scrapbog
NIELS JUEL.

Ukendt forf., "Scrapbog fra NIELS JUEL's togt til Sydamerika 1923-24."

Orlogsskibet NIELS JUELS togt til Sydamerika 1923 -1924

Chef: Kommandør Aage Bojesen. Næstkommanderende: Henrik Vilhelm Augsburg

16. oktober 1923: Kommandohejsning

20. oktober: Inspektion af Flaadeinspektøren, Hans Ekscellence Viceadmiral Henri Konow.

20. oktober: Eftermiddag. Hans Majestæt Kong Christian d. 10. aflagde besøg om bord.

22. oktober: Afgang fra Holmen.

28. oktober: Ankomst til Dartmouth, England.

30. oktober: Afgang Dartmouth.

4. november: Ankomst til Cadiz, Spanien.

8. november: Afgang Cadiz.

11. november: Ankomst til Funchal paa Madeira.

15. november: Afgang Funchal.

20. november: Ankomst til Mintello paa St. Vincent, De capverdiske øer.

22. november: Afgang Mintello.

5. december: Ankomst til Rio de Janeiro, Brasilien.

15. december: Afgang Rio de Janeiro.

21. december: Ankomst til Buenos Aires, Argentina.

2. januar 1924: Afgang Buenos Aires.

3. januar: Ankomst til Montevideo, Uruguay.

9. januar: Afgang Montevideo.

18. januar: Ankomst til Pernambuco, Brasilien.

21. januar: Afgang Pernambuco.

5. februar: Ankomst til Ponta Delgada, Azorerne.

8. februar: Afgang Ponta Delgada, Azorerne.

24. februar: Ankomst til Holmen.

MARITIMHISTORISK KONFERENCE 2018

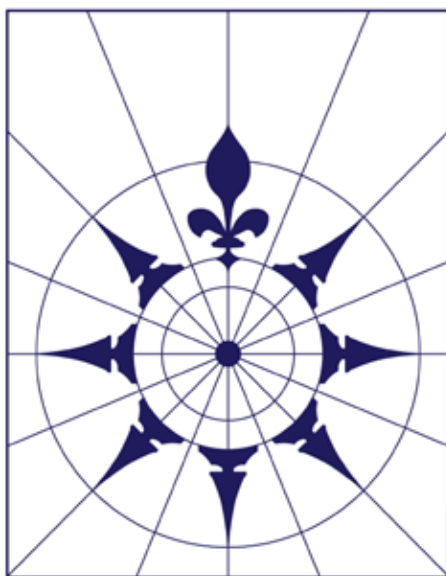
HOLSTEBRO 4.-6. MAJ 2018

Maritim Kontakt indbyder til maritimhistorisk konference – den 23. i rækken. Konferencen gennemføres med et fint program, som du kan blive en del af.

Konferencen er åben for alle maritimhistorisk interesserede, amatører som professionelle forskere, der her får lejlighed til at fremlægge deres projekter og resultater, samt stifte kontakter og udveksle erfaringer.

Konferencen finder sted på Dragonkasernen i Holstebro. De moderne rammer på kasernen byder på spændende oplæg, god mad, samt herlig festmiddag med den traditionelle bogaktion. Endvidere vil ekskursionen bringe os til Strandingsmuseet i Thorsminde, Sea War Museum i Thyborøn og føre os forbi Bovbjerg Fyr, så vi også kan få kastet et blik på Vesterhavet.

Læs mere om priser, tilmelding og detailprogram på ***maritimkontakt.dk***. Man kan også følge med via M/S Museet for Søfarts nyhedsbrev, som man kan tilmelde sig på ***mfs.dk***.”

MEDDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

Søndag d. 28. januar blev der indgået en forsvarsaftale for perioden 2018-2023. For modelbyggerlauget kan et lille punkt af aftalen blive af betydning. Langt nede i aftalen står der, at partierne er enige om at flytte Søværnets enheder fra Nyholm og sælge dele af Nyholm. Partierne er også enige om, at de historiske bygninger og monumenter på Nyholm skal bevares. Der skal udarbejdes en helhedsplan for de dele af Nyholm, der bevares, som skal forelægges forligskredsen.

Vi har jo ”hovedkvarter” i den fredede arrest på Nyholm, hvor vi har værksted, bibliotek, arkiv og udstilling, så interessen for, hvad der ligger bag teksten, er stor. Sammen med seks andre frivillige foreninger med *bopæl* på Nyholm er vi blevet lovet en orientering fra Forsvarsministeriet. Derefter vil vi i fællesskab gøre vores for, at helhedsplanen skal blive et stort skridt fremad mod opbygning af et marinehistorisk område for os alle. Så forligsteksten kan både ende med ulykke eller lykke. Isoleret set fra modelbyggernes side tror jeg mest på en lykkelig udgang.

Og så tilbage til hverdagen! Vores julemøde i KFUMs gamle Bræddehytte på Nyholm var en kæmpe succes. 51 deltagere – godt at mødet var flyttet

til større lokale. Svens smørrebrød og drikkevarer, Pouls konkurrencer og alle deltagernes gode humør gjorde sammen med de fine omgivelser aftenen til et projekt for efterlevelse.

Allerede et par dage senere kom alarmmelding fra Holmens Kirke. Det smukke kirkeskib var blevet beskadiget, og om et par dage holdt Kirkeministeren sin traditionelle julekoncert for fuldt hus.

No problem. Efter inspektion af skaderne reparerede et medlem kirkeskibet, og da det trængte til en mindre overhaling, har vi lovet at klare den efter julens travlhed. Orlogsprovsten blev lettet og er fortsat vores ”ambassadør”.

Første medlemsmøde i 2018 fandt sted i Københavns marinestue d. 23. januar, hvor pensionerede skibsinspektør Mogens Højstrup fortalte om 3 generationer i Søværnet, Nyboder og Orlogsværftet. 25 deltagere og ny rekord. Tak for det og tillykke med det nye koncept

med lidt fremrykning til klokken 18 med smørrebrød. På laugets regning, naturligvis! Spændende foredrag, der gik rent ind hos de gamle Nyboder- og søværnsdrenge, der lyttede på.

Næste programsatte arrangement er generalforsamling tirsdag d. 10. april klokken 18 i marinestuen hos Københavns Marineforening. Og naturligvis med (gratis) smørrebrød, superkort generalforsamling jf. vedtægterne og afsluttende med spændende foredrag af Poul Beck omkring realskibet STORA KRONAN og Den Skånske Krig.

Den 10. februar åbnede Fregatten en særudstilling om skibsmodeller, og naturligvis deltager modelbyggerlauget. Seks modeller, med modellen af linjeskibet DANNEBROGE på hædersplad-

sen. Også beskrivelser, originaltegninger, værktøjer mm. er vores foreløbige bidrag, men vi presses til også at deltage i en eller flere weekends til sommer for at fortælle om fascinationen ved at bygge skibsmodeller.

Til efteråret er planlagt studietur til Karlshamn for bl.a. at bese resterne af STORA KRONAN og retur via Karlskrona Orlogsmuseum. To dage med oplevelser og fællesskab. Invitation udsendes i næste måned.

I foråret er ambitionsniveauet knap så højt. Vi inviterer medlemmerne til besøg i magasinerne hos Museum for Søfart i Helsingør. Men en levende omvisning og beskeden frokost bliver der dog budt på.

Linieskibet DANNEBROGE efter 6.000 timers arbejde.

Afsender
Marinehistorisk Selskab
C/O Poul Grooss
Tuborg Boulevard 20 st. tv.
2900 Hellerup

MEDDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB

Resterende arrangementer forår 2018

Alle foredrag og generalforsamling:
- mødelokalet "Ubåden" Holmens Kirke.

MARINEHISTORISK SELSKAB

Medlemskort 2018

Navn: .....

Medlemsnr.: .....

Type: .....

Medlemskortet giver gratis adgang til Tøjhusmuseet.

28. februar kl. 1930
Peder Ellegaard Larsen
Marinens Flyvevæsen

4. april. kl. 1930, Generalforsamling og foredrag
Ole Lisberg Jensen
Orlogsbriggen ØRNENS togt til kolonierne

Efter onsdagsforedragene og generalforsamlingen er der mulighed for at få 2 stk.
smørrebrød med øl og kaffe for i alt 100 kr.

Tilmeldinger til foredragsaftener og generalforsamling til
torben.martinsen@gmail.com eller SMS 4227-2794. Det skal præciseres, at tilmelding
til spisning skal ske senest **mandag kl. 1200**,
før det pågældende foredrag/generalforsamling.